

Rapport från Asynjor Invest AB 2022:

Investeringarna som försvann

- En studie av hur kvinnor investerar i onoterade bolag
i olika delar av landet

INLEDNING	4
ÖVERGRIPANDE SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	4
RAPPORTENS UPPLÄGG, GENOMFÖRANDE OCH AVGRÄNSNING	6
DEFINITION AV BEGREPP	9
RESURSFÖRDELNING	10
BOLAG	11
VD, ordförande och övriga styrelseposter	11
Aktieägare noterade bolag	12
Företagare	12
Verklig huvudman	12
REALTILLGÅNGAR	12
Fastigheter	12
Privatägd skog	12
Jordbruksfastighet	12
RISKKAPITAL	12
Fördelning av riskkapital till kvinnor och män	13
Fördelning av riskkapital över landet	13
RISKKAPITALBOLAG	14
RISKKAPITALBOLAG DRIVNA AV KVINNOR	14
Asynjor Invest AB	14
IDA – Investing Dedicated Angels och Cash is QUEEN	14
Feminvest	15
Her och HON	15
Framtidsfeministen	15
Shesupp	15
ÖVRIGA RISKKAPITALBOLAG	16
OFFENTLIG STATISTIK OCH ANNAN FAKTA – VAD FINNS?	17
ALMI	18
BOLAGSVERKET	22
EUROCLEAR SWEDEN	22
JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETEN	22
NORDISKA VÄRDEPAPPERSREGISTRET	23
STATISTIKMYNDIGHETEN SCB	23
TILLVÄXTANALYS – MYNDIGHETEN FÖR TILLVÄXTPOLITISKA UTVÄRDERINGAR OCH ANALYSER	24
TILLVÄXTVERKET	25
ANVÄND DINA PENGAR OCH TA PLATS!	26
VEM INVESTERAR	27
Ålder, utbildningsbakgrund och yrkeskarriär samt övrigt ägande av kapital	27
Erfarenhet av entreprenörskap	29
HUR ARBETAR EN INVESTERARE?	30
Motiv	30
Investeringsstrategier	30
Investeringskapacitet och anspråk på styrelseplats	32
I vilka branscher investerar kvinnor?	32
Nätverkens betydelse	33
Hur ser fördelningen ut i landet?	33
Covid19	35
SLUTSATSER	37
REFERENSLISTA	39

Extra förord

I rapporten "Investeringarna som försvann" ger Asynjor Invest en aktuell bild av hur kvinnor investerar i onoterade bolag i olika delar av landet. Rapporten var tänkt att presenteras under Almedalen 2020.

Mycket har förändrats i världen sedan dess. Först Coronapandemin, sedan Rysslands krig mot Ukraina. I rapporten pekar vi på två särskilda kompetenser som är av vikt för bolag i en snabb föränderlig värld. Det första är att bolag som varit förutseende att ha en jämlik styrelse och där mångfald är representerad innan pandemin och kriget har haft lättare att hantera de omställningar som varit nödvändiga att göra. Det andra är att bolag som har en styrelse och ledning som är vana att göra komplexa konsekvensanalyser mycket lättare kan hantera den nya tillvaron. Människor i ledande befattningar måste på ett helt annat sätt idag ta ansvar för sina handlingar. Dessa råd har betydelse för bolag som inte bara vill överleva utan också expandera.

Under läsningen av rapporten bör man ha i åtanke att Asynjor Invest AB i sin nästa rapport kommer att följa upp hur resursfördelningen av kapital mellan kvinnor och män förändrats sedan 2020, likaså hur fördelning av riskkapital, lån och rådgivningstid mellan kvinnor och män förändrats. Därtill kommer nästa rapport att redovisa om det skett några förändringar av hur myndigheter och intresseföreningar rapporterar om kvinnors investeringar i onoterade bolag på en nationell nivå. Vi ber er ha överseende med att alla uppgifter inte är högaktuella.

Redan här vill vi dock lyfta fram att de förslag, om till exempel könsuppdelad statistik, som vi ställde i vår rapport 2020 nu har lyfts fram av Jämställdhetsmyndigheten i en rapport presenterad 2022. På två år har vi alltså fått se några av våra förslag ta ett steg närmare realisering!

Trots de stora samhällsförändringarna som skett är det vår övertygelse att vår rapport inspirerar och ökar kunskapen hos alla de kvinnor som vill investera kapital samt att vår rapport allokerar näringslivets kompetens om kvinnliga investerare och deras strategier.

April 2022, Madeleine Sultan Sjöqvist, rapportförfattare

Inledning

Hur investerar kvinnor i olika delar av Sverige sitt kapital i onoterade bolag? Eller med andra ord: hur investerar kvinnor ”utanför Stureplan”? Och vilka är kvinnorna som verkar som investerare? Vad vet vi om vilken samhällsnytta kvinnors investeringar gör och vilka effekter har kvinnors investeringar för utvecklandet av näringslivet?

Asynjor Invest AB bygger företag från start och är engagerade ägare som bidrar med sitt nätverk så att bolag som söker investerare med kapital, kunskap, erfarenhet och potenta nätverk kommer i kontakt med rätt investerare. Asynjor Invest ger kvinnor tillgång till ett kreativt sammanhang med likasinnade och en plattform för kunskapsutbyte. Dock försvårar bristen på kunskap det aktiva ägande och den styrande roll som Asynjor önskar ta i onoterade bolag.

I dag vet vi att alltfler kvinnor är intresserade av att stiga in som investerare i onoterade bolag samtidigt som det i stort saknas kvalificerad kunskap om vilka kvinnorna som investerar är och hur deras investeringsstrategier ser ut. Det saknas också kunskap om hur mönstren ser ut utanför Stockholm. Det finns en olycklig fokusering på såväl ”Stureplan” som på män som investerar. Därtill är centraliserad kunskap om onoterade bolag låg. Rapportens titel: ”Investeringarna som försvann – en studie om hur kvinnor investerar i onoterade bolag i olika delar av landet” anspelar på denna trippla okunskap. Med denna rapport vill Asynjor Invest både belysa den information, eller snarare den brist på information som finns, om onoterade bolag och skapa kunskap om kvinnliga investerare ur ett bredare geografiskt område än ”Stureplan”, det vill säga ur ett nationellt perspektiv.

I dag vet vi att alltfler kvinnor är intresserade av att stiga in som investerare i onoterade bolag samtidigt som det i stort saknas kvalificerad kunskap om vilka kvinnorna som investerar är

Asynjor Invest rapport handlar om kvinnors investeringar i onoterade bolag i landet som helhet och här måste vi tyvärr konstatera att offentlig statistik och faktauppgifter från myndigheter, centrala aktörer och från forskarsamhället inte är så omfattande och riklig som man skulle önska. Några rapporter och studier som ändå är värda att lyfta fram eftersom de behandlar temat ur liknande perspektiv. Connect har i samarbete med RATIO vid Handelshögskolan i Stockholm publicerat en rapport om affärsänglar och deras nätverk, men rapporten, som troligtvis skrevs kring 2014, har inte fått någon uppföljare. Här finns viss statistik om skillnader mellan kvinnor och män, till exempel uppgifter om omfattningen av kapital som investeras och det finns i bilageförteckningen en förteckning över satsningar som Connect gjort på nätverk för kvinnor.¹ Några andra branschrappporter om kvinnors strategier vid investeringar och attityder till investering av kapital i allmänhet är, dels de årliga rapporterna från Unconventional Ventures, dels en rapport från J.P.Morgans.²

När det däremot kommer till investeringar av kapital i noterade bolag och andra tillgångsslag är kunskapsläget ett annat. Här finns både offentlig statistik och annan fakta samt

rapporter från t ex Allbright³ och Ownershift⁴, jämte forskning om hur den styrande-, ägande- och operativa nivån ser ut för kvinnor. Likaså finns det rapporter och forskning om såväl kvinnliga entreprenörer⁵ som om de föreställningar och normer inom riskkapitalbolag som möter kvinnliga entreprenörer samt relevant forskning om hur kön spelar roll i fördelningen av riskkapital⁶. I ett internationellt perspektiv är rapporter från McKinsey, "Women matter", värda att lyfta fram.⁷

Frågan om vilka kvinnorna är som investerar och hur deras strategier ser ut handlar ur ett större perspektiv om frågan vilken samhällsnytta investeringarna gör och vilka effekter de har i olika delar av landet. Rapporten "Investeringsgarna som försvann – en studie om hur kvinnor investerar i onoterade bolag i olika delar av landet" är en del i detta större pussel. Rapporten är en kvalitativ pilotstudie och skall ses som en första övergripande kartläggning.

Förhoppningsvis kan rapporten både inspirera fler kvinnor att investera kapital i onoterade bolag, men också ge fördjupad kunskap om vem investeraren är och hur hon ser på sitt uppdrag.

1 "Affärsängelnätverk och investeringar" av Elmoznino Laufer, Michel; Svensson, Lillemor, Wennberg, Karl; Berglund, Henrik. Rapport, Connect och RATIO, (utgivningsår okänt). Se även en C-uppsatsen från Södertörns högskola: "Manliga och kvinnliga riskkapitalister! Finns det skillnader?" av Tehranchi, Helia; Daeli, George.

2 "Nordic startup funding. Through the Lens of Gender Diversity" 2019 och "Nordic startup funding 2020- The untapped potential in the World's most equal region" 2020 från Unconventional Ventures och "Kvinnor och investeringar" från J.P.Morgans.

Allbright utkommer med två rapporter per år, en som behandlar fördelningen mellan kvinnor och män inom noterade bolag, en som gör en djupdykning i en specifik bransch. Se www.allbright.se

4 Ownershifts rapporter handlar om fördelning av resurser mellan kvinnor och män ur ett bredare perspektiv där flertalet tillgångsslag tas upp. Se www.ownershift.se

5 Se t ex Global Utmanings rapport: "Women leaders empowering future generations" eller C-uppsatsen: "Kvinnliga entreprenörer på riskkapitalmarknaden. En undersökning av social identitet i investeringsprocessen i en högjämställd kontext" av Senait Habtom; Roxanna Olofsson

6 Se t ex rapporten: "Under ytan. Hur går snacket och vem får pengarna II" av Malin Malmström, Jeaneth Johansson, Tillväxverket och doktorsavhandlingen "Revealing How Gender Imbalance is Created in Governmental Venture Capitalist' Work Process" av Aija Voitkane.

7 McKinsey "Woman Matter"

Övergripande syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med rapporten är att förbättra investerarkompetensen inom näringsliv och de professioner som arbetar med affärsutveckling, och de entreprenörer och investerare inom onoterade bolag; att bidra till att öka det upplevda värdet på kvinnligt kapital hos näringsliv och professioner; och att öka andelen kvinnliga investerare. Rapporten syftar således till att både inspirerar kvinnor att investera och att fördjupa kunskapsläget om kvinnors investeringar i onoterade bolag.

Rapportens frågeställningar är:

Vilken offentlig statistik och annan kunskap finns från myndighetshåll och andra centrala aktörer om hur kvinnor investerar sitt kapital i onoterade bolag i olika delar av landet?

Vilka är kvinnorna som investerar? Hur ser åldersstrukturen, utbildningsbakgrunden och yrkeskarriären ut inom gruppen? Äger kvinnorna andra former av kapital (t ex onoterade bolag, skogsfastigheter, jordbruksfastigheter, hyresfastigheter)? Har dom erfarenhet av att vara entreprenörer och/eller driva företag?

Hur arbetar kvinnorna som investerar kapital i onoterade bolag? Vilka motiv och investeringsstrategier finns inom gruppen? Hur mycket kapital investerar kvinnor och har dom krav på styrelseplats? I vilka branscher investerar kvinnor? Vilken roll spelar investerarnätverk? Hur ser bilden ut i olika delar av landet?

Rapporten beställdes innan Covid 19 hade fått global genomslag och rapporten var tänkt att presenterats under Almedalen 2020 på "Fortfarande inte jämställdhet i styrelser och finansiering. Vad är problemet?" Med tanke på de förändringar som sker i och med pandemin på en global nivå känns det än mer angeläget att belysa hur kvinnor investerar sitt kapital. I dag är det ett delvis nytt samhälle som vi möter och behovet av att tänka om och göra på nya sätt är reellt. I dag behövs investerare och entreprenörer i allra högsta grad då den gamla kartan inte längre fungerar. Etablerade företagare funderar i dag på hur Covid 19 påverkar det egna företagandet. Det är vår förhoppning att rapporten också kan peka framåt mot nya lösningar och nya sätt att tänka.

Rapportens upplägg, genomförande och avgränsning

I det inledande avsnittet presenteras studiens syfte och frågeställning. Därefter följer en kort redogörelse för rapportens upplägg, genomförande och avgränsning. Avsnittet avslutas med att centrala begrepp definieras.

Rapportens huvuddel utgörs av fyra delkapitel. I de två första delkapitlen tecknas en bakgrund. Det första delkapitlet tar fasta på resursfördelningen mellan kvinnor och män. Rapporten handlar visserligen inte om hur ekonomiska resurser är fördelade *mellan* kvinnor och män, rapportens syfte är att svara på frågan om kvinnliga investerare och *hur* deras investeringsstrategier ser ut fördelat över landet, men frågan om resursfördelning mellan könen är ändå intressant att lyfta fram eftersom fördelningen säger något om den miljö kvinnliga investerare verkar inom. Hur tas kvinnors kompetens och erfarenhet tillvara inom företag och hur är ägandet fördelat inom reelltillgångar som skog och fastigheter? Hur fördelas riskkapital, lån och rådgivningstid mellan kvinnor och män och över landet och hur bemöts kvinnliga entreprenörer av branschen och av myndigheter?

Att allt fler kvinnor börjar investera i onoterade bolag syns i att allt fler investerarnätverk startas som riktar sig till kvinnor. Det har både att göra med att allt fler kvinnor tar makten över sitt kapital, men det har också att göra med att resursfördelningen mellan kvinnor och män såväl som bemötandet av branschen behöver förändras. Betydelsen av nätverk, där nya investerare kan träffa förebilder och mentorer samt plattformar där kvinnor kan diskutera affärer med likasinnade är en av dom faktorer som är avgörande om fler kvinnor skall ta steget och bli aktiva som investerare. I det andra delkapitlet presenteras således Asynjor Invest AB och några av dom större investerarnätverken för kvinnor som finns i Sverige.

Det tredje delkapitlet svarar mot den första frågan. Här sker en översiktlig genomgång av statistik och annan primärdata hos några myndigheter och andra centrala aktörer. Genomgången är inte en fullständig genomgång, men ger ändå en bild av det nuvarande kunskapsläget. Delkapitlet visar framförallt på behovet av ytterligare lättillgänglig och centraliserad primärdata om kvinnors ägande och investe-

ringar, men också om den styrande och operationella nivån, så att kvinnors ägande kan analyseras på ett sammanhållet sätt. Utan systematiska och återkommande studier kan ämnet varken belysas på ett korrekt sätt eller följas upp och utvärderas i syfte att förbättra och utveckla både kvinnors villkor och branschen i stort.

Det fjärde delkapitlet svarar på fråga två och tre. Eftersom det inte finns någon centraliserad primärdata om kvinnor som investerar i onoterade bolag har en kvalitativ pilotstudie genomförts. Pilotstudien bör ses som en första kartläggning om vilka kvinnorna är som investerar och hur de arbetar.⁸ Här pekas också ut några teman som behöver ytterligare fördjupning i framtida studier. I pilotstudien har fem strategiskt utvalda nyckelpersoner från olika delar av landet intervjuats. Samtliga informanter har mycket god kunskap i ämnet och återfinns i hela landet. De kvinnor som är intervjuade är Kristina Fahl (jurist, ekonom, grundare av NetClean, styrelseproffs, fd fondkommissionär, bankdirektör mm) Petra Forsström (näringslivschef i Härnösands kommun), Anna Lundmark Lundbergh (VD Almi Företagspartner Värmland), Elke Rosiers (VD Avanoa, ordförande IDA InWest), Cecilia Schelin Seidegard (tf landshövding i Kalmar, fd landshövding Gotland, fd ordförande Almi Gotland, huvudförfattare till SOU 2014:06 "Jämställdhetsutredningen").

Dessa intervjuer genomfördes mellan juni-augusti 2020 via Zoom eller mobiltelefon. Asynjor Invest och rapportförfattaren riktar sitt varma tack till informanterna som med stor generositet delade med sig av sin kunskap och erfarenhet. Tack!

I rapporten har främst material från statliga myndigheter och offentliga aktörer använts. I mindre utsträckning har rapporter från professionen och olika intresseorganisationer, material från massmedia och studier från forskarsamhället används. Rapporten gör inte anspråk på en fullständig genomgång av befintligt material.

De avgränsningar som görs i studien berör främst ett par områden. För det första förs varken en diskussion kring varför resursfördelningen mellan kvinnor och män är fördelad som den är, eller varför det finns så lite material om kvinnor, kapitalinvestering och geografisk spridning avseende onoterade bolag. För det andra handlar inte rapporten om kvinnliga entreprenörer eller hur de bemöts av branschen när de söker riskkapital. För det tredje handlar rapporten inte om hur kvinnliga investerare bemöts av branschen. Detta är en rapport som har fokus på investerarna själva.

Rapporten och pilotstudien är genomförd av Madeleine Sultán Sjöqvist (universitetslektor, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet).

⁸ Studiens resultat gör inte anspråk på att vara statistiskt säkerställt, resultatet bör se som en första belysning; å andra sidan är informanterna nyckelpersoner i branschen som har god kännedom och bred erfarenhet i ämnet.

Definition av begrepp

Riskkapital

Riskkapital är tillskott i ett bolag som inte är lån. Riskkapital kallas även riskvilligt kapital. Investeringar på börsen kallas public equity och dom som görs utanför börsen kallas private equity. På svenska används begreppet riskkapital för både private och public equity och hänvisar till investeringar i onoterade företag med ett aktivt ägarengagemang.

Investerare

Investerare brukar kallas Asynjor, Affärsänglar eller Drakar och är i allmänhet privatpersoner som investerar delar av sin egna förmögenhet i utveckling av nya företag. Person som investerar sitt kapital brukar även bidra med sitt kunnande, erfarenhet och sina nätverk.

Venture Capital

Venture Capital, VC, (tillväxtkapital) är investering av pengar i tidiga skeenden i nystartade bolag, ofta innan försäljningsfasen startar eller bolaget expanderar. Tillväxtkapital har hög risk, hög potential, tillväxtambitioner och bolaget är i stort behov av nytt kapital för att ta nästa steg i utvecklingen.

Buyout

Buyout är investering i mogna företag med utvecklingspotential.

Kvalitativ jämställdhet

Kvalitativ jämställdhet avser att kvinnor och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i ett samhälle.

Kvantitativ jämställdhet

Kvantitativ jämställdhet avser en fördelning mellan kvinnor och män inom intervallet 40-60%.

Onoterade bolag

Onoterade bolag är bolag som inte är noterade på någon av dom stora handelsplatserna, te x OMX. Dom är ofta fåmansbolag. Bolagets aktiebok kan antingen tillhandahållas av bolaget, eller vara en e-aktiebok eller vara förtecknad hos Nordiska Värdepappersregistret eller på Euroclear Sweden. På Bolagsverket finns uppgifter om aktieböcker. För att få fram uppgifter om aktieböcker eller verklig huvudman måste varje enskilt bolag sökas fram. Register nås genom att varje enskilt organisationsnummer, personnummer eller företagsnamn anges. Det finns inga centraliserade uppgift på aggregerad nivå om.

Resursfördelning

Resursfördelning⁹

I de globala målen har FN slagit fast fyra ambitiösa mål som är nedbrutna i ett antal delmål där delmål 5 handlar om att dels säkerställa fullt deltagande för kvinnor på ledarskapsnivå och inom den beslutsfattande nivån inom politiska, ekonomiska och offentliga livet, dels säkerställa kvinnors rätt till ekonomiska resurser och ägande, likaså rättvisa avseende arv och naturresurser samt jämställd tillgång till finansiella tjänster och möjligheter att äga och kontrollera mark och andra former av egendom.¹⁰ Dessa mål återkommer i myndigheters regleringar och direktiv.

Flera forskare och aktörer inom branschen pekar på vikten av att riskkapitalbolag både har en jämn könsfördelning och att mångfald återspeglas bland partners och anställda för att därigenom kunna attrahera och behandla kvinnliga och manliga entreprenörer på ett likvärdigt sätt och genom detta skapa ökat värde för bolagen och en positiv utveckling av samhället. Många uttrycker också frustration över att utvecklingen går långsamt.

Frågan om möjligheten att verka som entreprenör och att attrahera riskkapital sker dock i ett större sammanhang som berör frågan om resursfördelning i stort och nedan kommer ett kort avsnitt om resursfördelning inom bolag, andra tillgångsslag och inom fördelning av riskkapital att presenteras.

⁹ Procentsatser är avrundade till närmaste ental för att underlätta läsningen.

¹⁰ Till år 2030 ska den extrema fattigdomen vara avskaffad, det skall ha skett en rejäl minskning av ojämlikheter och orättvisor, fred och rättvisa skall främjas och klimatkrisen ska vara löst. www.globalamalen.se/om-globala-malen

VD, ordförande och övriga styrelseposter

2014 kom utredningen ”Ökat medvetenhet men långsam förändring – om kvinnor och män på ledande positioner inom svenskt näringsliv” där författarna har följt utvecklingen i Sverige över 20 år avseende styrelseuppdrag och chefspositioner. De konstaterar att ”arbetslivet i Sverige fortfarande inte är jämställt. Skillnader mellan kvinnor och män återfinns på hela arbetsmarknaden, men är extra tydliga på ledande positioner. Män är fortfarande i majoritet på ledande befattningar och i bolagsstyrelser. Löneskillnaderna mellan könen är också störst där lönerna är högst. Skillnaderna mellan könen ökar alltså ju högre upp i hierarkierna vi tittar”. Rapporten inkluderar företag med varierad ägandeform och juridisk form, (tex bolag med och utan koncernstruktur) dock presenterar inte materialet utifrån om det handlar om noterade och onoterade bolag.¹¹ I utredningen låg SCBs rapport ”Kvinnor och män i näringslivet 2013”¹² till grund. Den genomfördes på uppdrag av Regeringskansliet i syfte att få ökad kunskap om könsfördelning och jämställdhetsarbete i företag och organisationer. Liknande undersökningar har genomförts 2002 och 1994.¹³

Enligt SCBs statistik är procentfördelningen i dag mellan kvinnor och män avseende chefsuppdrag inom privat sektor 30-70%, där högst andel kvinnliga chefer finns inom utbildningsväsendet och hälso- och sjukvård. Inom statlig verksamhet är siffrorna mer jämställda (48-52%), medan de inom landsting (73-27%) och inom kommun (70-30%) är snedfördelade.¹⁴ När det gäller ordförande i statliga myndigheter är dessa däremot kvalitativt jämställda (51-49%), enligt Statistiska centralbyråns statistik.¹⁵

Stiftelsen Allbright,¹⁶ som verkar för att företag skall rekrytera utifrån meritokrati och se potentialen i hela befolkningen, bevakar särskilt noterade bolag. Varje år kartlägger de börsbolags ledningsgrupper och deras resultat ligger i linje med de ovan nämnda utredningarna. Rapporterna har publicerats med start på -90-talet. Andelen kvinnor i noterade bolags styrelse är enligt Allbright 34%. Nio av tio ordföranden är män, dvs 90%. Av de noterade bolagen är det enbart 10 bolag som inte har någon kvinna i styrelsen, 97% har minst en kvinna i styrelsen. I rapporten skriver Allbright att andelen kvinnor i börsens ledningsgrupper har ökat med 1% från föregående år. Det är nynoterade bolag som drar upp statistiken. Dock är antalet kvinnor som är vd:ar i nynoterade bolag inte högre än i de bolag som funnits en längre tid på börsen, ca 25%. 19% (64 bolag) av börsens bolag är jämställda¹⁷ enligt AllBright. Längst ner på listan kommer småbolagen.¹⁸ I årets rapport, 2020, från Allbright, ”Pandemin backar bandet” visar man att den röda listan som helt saknar kvinnor i ledningen växer. Listan över jämställda bolag står still och det gör också andelen styrelsekvinnor, andelen kvinnor står still på 34%.¹⁹

11 SOU 2014:80

12 ”Kvinnor och män i näringslivet 2013” Statistiska centralbyrån SCB, 2013

13 SOU 2003:16; SOU 1994:3

14 SCB: Chefer inom offentlig sektor efter typ av chef 2017

15 SCB: Ledamöter i statliga myndigheters styrelser och insynsråd 1991-2017

16 Allbright släpper två rapporter per år, en rapport som bevakar börsbolagens ledningsgrupper och en tematisk rapport som fördjupar en aktuell problematik, tex VD-frågan eller läget inom högre utbildning. Rapporterna går att finna här: <https://www.allbright.se/rapporter>

17 Enligt Allbright rankas bolagen enligt prioriteringsordningen: 1: andelen kvinnor i ledningsgruppen, 2: andelen kvinnor i linje-position, 3: andelen kvinnor i styrelsen. www.allbright.se

18 ”Fastigheter först i mål”, Allbright, 2019.

19 ”Pandemin backar bandet” Rapport Allbright, 2020.

Aktieägare noterade bolag

Av Sveriges drygt 1,9 miljoner privata aktieägare är 1,1 miljoner män (59%) och 760 000 är kvinnor (41%). Män ägde vid 2019 års utgång 67% av marknadsvärdet och kvinnorna 33%. Euroclar skriver att fördelningen över tid är stabil.²⁰

Företagare

I Sverige finns 1 228 854 företag varav 482 278 är aktiebolag (varav 1 686 ägs av kommuner).²¹ Av Sveriges 494 400 företagare är 30% kvinnor, män är 70%, i antal motsvarar det 148 320 kvinnor och 346 080 män.²²

Verklig huvudman

Stiftelsen Ownershift skriver att information om verklig ägare är snårig. Det finns inga centrala kompletta register och fördelningen av makt och värde är inte tydlig. Bolagsverket har uppgift om verklig huvudman för cirka 517 000 företag. Verklig huvudman är den som antingen äger mest i ett bolag eller tjänar mest på bolagets verksamhet. Enligt Ownershift uppger Bolagsverket att 26% av verklig huvudman är kvinnor.²³

Realtillgångar

Fastigheter

2019 ägde kvinnor 36% av Sveriges fastigheter, män ägde 48%, resten ägs av företag och organisationer. Det taxerade värdet på kvinnornas fastighetsinnehav motsvarar en fjärdedel av det totala taxeringsvärdet.²⁴ Andelen av kvinnor som heläger fastigheter är 14% och samägda fastigheter är 36%, män heläger 50%.²⁵

Privatägd skog

Skogsarealen i Sverige uppgår till 22,7 miljoner hektar och 5,8 miljoner hektar impediment. 48% av skogen ägs av enskilda ägare. Andel kvinnor som äger privatägd skog i Sverige är 38% och män äger 60% (2% anger inte kön). Av Sveriges cirka 330 000 privata skogsägare är 122 000 kvinnor.²⁶ Enligt föreningen Spillkråkan (en intresseförening för kvinnliga skogsägare) heläger kvinnor 4,8 miljoner hektar skog.²⁷

Jordbruksfastighet

Andel kvinnor som äger jordbruksfastigheter vid 2019 utgång är 27%, män äger 73%, i hektar motsvarar det 840 000 hektar respektive 2 297 000 hektar.²⁸

20 "Aktieägandet i Sverige 2019", Euroclear.

21 www.scb.se/vara-tjanster/foretagsregistret/ (2020-08-20)

22 www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Jamstallldhet/Branscher/

23 "Vem äger Sverige?". Rapport Ownershift,

24 Lantmäteriet, www.lantmateriet.se/sv/nyheter-och-press/Pressmeddelande/2019/kvinnor-ager-en-tredjedel-av-sveriges-fastigheter/ (20200820)

25 "Varför äger kvinnor och män inte lika mycket än? Åtta hinder på vägen till ökat kvinnligt ägande", Ownershift, 2020

26 www.skogsstyrelsen.se/statistik/statistik-efter-amne/struktur-i-skogsbruket/

27 www.spillkrakan.se

28 "Jämställdhet i de gröna näringarna". 2019, LRFs Jämställdhetsakademi

Riskkapital

Fördelning av riskkapital till kvinnor och män

DIGital gör årligen analyser av fördelningen av riskkapital. 2019 undersökte de fördelningen under 2018 till 815 tech-bolag och deras slutsats är att 85% gick till företag som enbart har manliga grundare, 11% har blandade team, och 4% har gått till bolag med enbart kvinnor som grundare. Sett till det kapital som investerades, 13,6 miljarder kronor, gick 84% till bolag med manliga grundare, 15% till blandade team och mindre än 1% till bolag med kvinnliga grundare.²⁹

2020 upprepade DIGital sin undersökning. De fann att fördelningen av riskkapital fortsatt är skev. Av 842 bolag som under 2019 fick riskkapital var 80% bolag grundade av män, 13% av mixade team och 6% bolag var grundade av kvinnor. Sett till kapital som investerades, 27,2 miljarder kronor, fick bolag grundade av män 93% av kakan, mixade team fick 6% och bolag grundade av kvinnor fick 1%.³⁰

Fördelning av riskkapital över landet

Asynjor Invest rapport tar även upp fördelningen av riskkapital i landet. Om sökljuset ställs stället mot hur investeringsvolymerna fördelas på till olika kommuntyperna blir resultatet följande enligt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser: ”av de 2 410 mkr som år 2018 investerades i identifierade portföljbolag, mottog bolag inom storstadskommuner 2 255 mkr (94 %); täta kommuner 131 mkr (5 %); och landsbygds kommuner 24 mkr (1 %).³¹

De identifierade portföljbolagen i storstadskommuner som under 2018 fick investeringar från kombinationer av fondgrupper mottog sammanlagt 1 422 miljoner kronor eller 59 % av den totala VC-investeringsvolymen till identifierade portföljbolag. Resultaten visar att koncentrationstendenserna till storstadskommuner har ytterligare förstärkts jämfört med föregående år.³²

29 ”Bolag grundade av kvinnor får 1 procent av riskkapitalet”, DIGital (20190331)

30 ”Ny rapport varnar: Moment 22 för kvinnor”, DIGital (20200709)

31 ”Tillväxtanalys 2020:1”, Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, 2020.

32 ”Tillväxtanalys 2020:1”, Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, 2020.

Riskkapitalbolag

Riskkapitalbolag drivna av kvinnor

I Sverige finns det alltför riskkapitalbolag som grundas och drivs av kvinnor och intresset bland kvinnor att ta makten över sitt kapital ökar. Samtliga riskkapitalbolag grundade av kvinnor pekar på jämställdhet ur ett perspektiv som främst betonar den värdehöjande aspekten; jämställda bolag skapar ökat värde för ägarna. Nedan följer en lista på de större bolagen.

Asynjor Invest AB

Asynjor Invest AB grundades av Monica Hedberg, Margareta Neld och Ann-Sofie Olsson i augusti 2015 i syfte att öka antalet kvinnor som investerar samt att öka det upplevda värdet på kvinnligt kapital och investeringskompetens i näringslivet. Asynjor Invest erbjuder investeringsutbildningar för kvinnor och för de som blir diplomerade finns möjligheten att gå in som delägare i ett av Asynjor Invest ABs intressebolag. Asynjor Invest fungerar som ett nätverk och som ett investmentbolag för kvinnliga investerare och som en plattform där marknaden kan komma i kontakt med kunniga och erfarna investerare.³³

IDA - Investing Dedicated Angels och Cash is QUEEN

IDA startades 2008 av Ingrid Thulin på uppdrag av Connect väst. Syftet är att öka antal kvinnor som investerar och öka antalet kvinnliga entreprenörer. Ordförande är Elke Rosiérs.³⁴ IDA har 3-4 träffar per år där i snitt 3 bolag pitchar varje gång. Medelinvestering är 150 000kr/år för varje kvinna. IDA har 46 medlemmar. Connect öst startade Cash is QUEEN 2010 och är ett nätverket för kvinnor som vill investera i tidiga tillväxtbolag.³⁵

33 www.asynjorinvest.se

34 www.ida-inwest.se

35 "Affärsängelnätverk och investeringar". Rapport Connect och RATIO

Feminvest

Feminvest grundades av Ingemar Rentzhog och är ett kvinnligt affärsängelnätverk som syftar till att fler kvinnor blir delägare i bolag ledda av kvinnliga entreprenörer. Feminvest vill påverka fördelningen av riskkapital mellan kvinnor och män i det att mindre en procent av riskkapitalet går till kvinnliga entreprenörer. VD är Michaela Berglund.³⁶

Her och HON

Grundades av Alexandra Avlis 2019. Her och HON är två internationella nätverk för kvinnliga företagare och entreprenörer. HON är en app och fungerar som en digital förlängning av Her där kvinnor kan hjälpa varandra att tillsammans utveckla sitt företagande.³⁷

Framtidsfeministen

Grundades 2016 av Sandra Bourbon och bolaget investerar i jämställda bolag. Framtidsfeministen vill hjälpa fler kvinnor att nå börsen, och att hjälpa fler kvinnor att ta kontroll över privatekonomin.³⁸

Shesupp:

Är ett nätverk som startades av Jean Rose 2019 och är en accelerator som vill koppla ihop företag med kvinnliga entreprenörer.³⁹

36 www.feminvest.se

37 www.joinhon.com/about

38 www.framtidsfeministen.se

39 www.shesupp.com

Övriga riskkapitalbolag

2017 släppte Allbright rapporten ”Riskkapitalet trängs vid skampålen”. Där beskrev de läget i de större bolagen i Sverige avseende partner och anställda. 2017 var endast tre procent av alla partner i branschen kvinnor och 15 av 18 bolag var totalt mansdominerande i toppen. De bolag som ändå lyckades ta sig genom nålsögat var Capman med 50% kvinnor på investerarsidan och Priveq med 36% kvinnor som på olika sätt ansvarar för investeringar. Med en omsättning på över 300 miljarder kronor i Sverige, vilket motsvarar 8% av BNP, har dessa bolag ett stort inflytande över svensk ekonomi och samhällsutveckling; besluten som fattas har betydande konsekvenser för både kvinnliga och manliga entreprenörer.⁴⁰

Några år senare publicerar DI en rad artiklar om riskkapitalbolag. Det är långt ifrån jämställt skriver DI och många bolag i sektorn saknar fortfarande helt kvinnliga delägare. Under 2019 tyckte DI att trenden går åt rätt håll. DI listar 29 kvinnor som är partners, eller 22%, bland dom ledande riskkapitalbolagen. Genombrottet kom 2015 när Kerstin Cooley, klev in i branschen genom bolaget Moor. Hon räknas nu som en av dom mest inflytelserika riskkapitalisterna. Idag är hon verksam i Brightly Ventures som har lika många kvinnor som män som partners. 2016 blev Jessica Schultz den första kvinnan i Northzones, ett av det mest etablerade bolaget inom tech det är ett bolag som medvetet rekryterar kvinnlig partners. Ett annat bolag är Backing Minds som grundades 2016 av Susanne Najafi och Sara Wimmercranz. Utvecklingen går långsamt, summerar DI, men den går åt rätt håll.⁴¹

2020 skriver DI en ny artikelserie, men nu betonar tidningen istället att utvecklingen går för långsamt. Återigen lyfter DI fram de negativa konsekvenserna som de pekade på 2019 med manligt enkönade partnersmiljöer. En konsekvens skriver DI, är att kvinnor får en oproportionerlig låg andel av riskkapital som investeras. De positiva effekterna i bolag som har kvinnor som partners och investerare är att jämställdhet och mångfald leder till bättre resultat, jämställdhet skapar värde. Med fler kvinnliga partners attraheras fler kvinnliga entreprenörer som leder till att fler investeringar görs i kvinnligt ledda bolag och till att fler unga kvinnor väljer att bli investerare.⁴²

I sin undersökning går DI igenom några tongivande riskkapitalbolag och resultatet visar tydligt på att om bolag har kvinnor som partners så fördelas riskkapital till fler bolag med kvinnliga grundare eller med mixade team, förutom till bolag grundade av män. Det gäller till exempel Chalmers Ventures, Almi Invest och Propel Capital. Bolag med enbart män som partners å andra sidan tenderar att främst investera i bolag med manliga grundare och i några enstaka undantagsfall i bolag med mixade team. DI hänvisar till forskning som visar att kvinnor är tre gånger mer sannolika än män att investera i bolag grundade av kvinnor. Särskilt lyfter DI fram betydelsen av rätt rekrytering som partner och investerare.⁴³

40 ”Riskkapitalet trängs vid skampålen”, 2017 Allbright

41 ”Snabb ökning av andelen kvinnliga partners i riskkapitalbolag” DIgital 20190729

42 ”Nya siffror: Så lite riskkapital går till kvinnor – medan miljarderna rullar till män” DIgital 20200709

43 ”Nya siffror: Så lite riskkapital går till kvinnor – medan miljarderna rullar till män” DIgital 20200709

Offentlig statistik och annan fakta – vad finns?

Statistik, annan fakta och rapporter som är av relevans går till viss del att finna hos myndigheter och offentliga och privata aktörer som Almi; Almi Invest; Bolagsverket; Business Sweden; Delegation för cirkulär ekonomi; EC.europa.eu (Eurostat); Ekonomifakta.se; Euroclear; Euroclear Sweden; Finansinspektionen; jamstalld.nu; Jordbruksverket; Jämställdhetsmyndigheten; Konkurrensverket; Lantmäteriet; Medlingsinstitutet; Nordiska värdepappersregistret; OECD.org; Pensionsmyndigheten; ”På tal om kvinnor och män – lathund om jämställdhet, Regeringskansliet; SCB; Skogsstyrelsen; Statens fastighetsverk; Tillväxtanalys – myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser; Trafikverket; Riksrevisionen; Skatteverket; Statistikmyndigheten SCB; SVCA (Swedish Private Equity & Venture Capital); Tillväxtverket; Verksam; Vinnova.

I rapportens har ett urval gjorts och nedan kommer några av de myndigheter som är av relevans för rapportens syfte att redovisas. Det material som använts är hämtat från myndigheternas hemsidor.

Statliga utredningar som är av intresse för rapportens huvudfrågor utgår ofta från ett jämställdhetsperspektiv ⁴⁴ och fokuserar inte sällan på frågor som är aktuella för arbetsmarknaden. I några av utredningarna berörs kvinnors hela ekonomiska situation, dvs inte ”bara” löne-, pensions- och karriärsfrågor utan också frågor om kapital och andra ägandeformer och möjligheten att äga och driva bolag. Andra utredningar som tagits upp berör frågor om aktiebolag och entreprenörskap, men i dessa saknas överlag jämställdhetsanalyser. Några av dom SOU:er som refereras till i rapporten är:

⁴⁴ Sveriges jämställdhetspolitiska mål antogs i bred politisk enighet 2006 och är den del av FN:s globala hållbarhetsmål 2030. FN:s globala hållbarhetsmål antogs 2015 och pekar särskilt ut reformer som berör ägandeförhållanden: kvinnor skall ha lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, i enlighet med nationell lagstiftning. Jämställdhet diskuteras här oftast som en fråga om rättvisa och inte ur ett värdehöjande perspektiv. www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/

SOU 1994:3 ”Mäns föreställningar om kvinnor och chefskap”.
SOU 1998:47 ”Bulvaner och annat”.
SOU 2001:1 ”Ny aktiebolagslag”.
SOU 2003:16 ”Mansdominans i förändring – om ledningsgrupper och styrelser”.
SOU 2007:15 ”Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering”
SOU 2014:06 ”Jämställdhetsutredningen”
2014:80 ”Ökad medvetenhet med långsamma förändringar – om kvinnor och män på ledande positioner inom svenskt näringsliv”
SOU 2015:86 ”Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken”
SOU 2016:72 ”Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet”

Här kan också nämnas Skrivelsen ”Makt, mål och myndighet – en feministisk politik för en jämställd framtid.”⁴⁵

Övergripande styrdokument, regleringsbrev och förordningar för statliga myndigheter visar att de har som uppdrag att utveckla kunskap om kvinnor och mäns livsvillkor men också att genomföra djupare analyser av förhållanden mellan könen. Några myndigheter har också som uppdrag att verka kompensatoriskt för strukturella orättvisor. Ett exempel är Almi som kan kompensera för eventuell diskriminering från den privata marknaden avseende företagsfinansiering till kvinnors företagande. En förutsättning för att kartläggningar och analyser, men även kompensatorisk verksamhet sker är den förankring som myndigheter har i direktiv och finansiella ramar i det politiska systemet.

Almi

Almi Företagspartner AB ägs av staten och är moderbolag i en koncern med 16 regionala dotterbolag och underkoncernen Almi Invest. De regionala dotterbolagen ägs till 51 procent av moderbolaget och till 49 procent av regionala ägare och erbjuder lån och affärsutveckling. Almi Invest AB ägs till 100 procent av moderbolaget och bedriver riskkapitalverksamhet. Almi uppdrag är att stärka utveckling av svenskt näringsliv och verka för hållbar tillväxt samt vara ett komplement till den privata marknaden. Almi skall särskilt uppmärksamma kvinnliga företagare och företagare med utländsk bakgrund.⁴⁶

45 Skrivelse 2016/17:10, (Skrivelse är ett meddelande från regeringen till riksdagen hur man ser på en viss fråga eller hur man har arbetat eller planerar att arbeta med ett visst politikerområde. Den innehåller inget förslag till riksdagsbeslut).

46 www.almi.se/globalassets/almi/om-almi/bolagsstyrning/agananvisning-almi-foretagspartner---bilaga.pdf

Almi och Almi Invest redovisar jämställdhets- och jämlikhetsdata i sin årsredovisning inom den egna koncernen, det vill säga hur personalsammansättningen ser ut. I årsredovisningen finns uppgifter om rådgivning, lån och riskkapital på koncernnivå, men inte uppdelat på de olika regionerna eller uppdelat på kön.⁴⁷

Under 2019 släppte Riksrevisionsverket en granskning av Almi's låneverksamhet "Jämställdhet i Almis låneverksamhet – otydlig styrning och återrapportering"⁴⁸. Visserligen handlar Riksrevisionens granskning om Almis låneverksamhet, men slutsatserna från verket visar på några intressanta frågor som är av intresse för fler myndigheter än Almi i det att den riktar ljuset mot den politiska nivån. Riksrevisionen kritiker tydligt bristen på politisk styrning. Några slutsatser i granskningen är värda att lyfta fram och den första handlar om jämställdhetspolitiska mål. Riksrevisionen skriver att: "när Almi bildades betonade riksdagens näringsutskott att insatser för att främja kvinnors företagande är angeläget, inte minst när det gäller nyföretagande. Regeringen har gett Almi ett uppdragsmål att andelen kvinnor i Almis kundstock ska överstiga andelen kvinnor i den totala företagspopulationen och nyföretagandet"⁴⁹. Riksrevisionen skriver att det är en fortsatt låg representation av kvinnor bland företagare och att det finns svårigheter för statliga insatser att få genomslag. Riksrevisionen undersöker bland annat om Almi bidrar till att uppfylla det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet mellan åren 2013-2017 och om det jämställdhetspolitiska målet får genomslag i moderbolaget styrning av dotterbolagen.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att Almi och dess dotterbolag strävar efter att utföra uppdraget om kvinnors företagande på ett samstämmigt och konsekvent sätt. Otydligheter råder dock i regeringens styrning av uppdraget och i Almis återrapportering till regeringen, det gäller främst hur ägaranvisningarna är utformade. Det råder också oklarheter kring hur målkonflikter mellan å ena sidan Almis marknadskompletterande roll där Almi kan kompensera för eventuell diskriminering inom den privata marknaden för företagsfinansiering, och å andra sidan principen om likvärdighet. Beroende på hur Almis uppdrag om kvinnors företagande skall tolkas kan olika tillvägagångssätt tillämpas. Riksrevisionen skriver att det krävs god kännedom om kvinnor och mäns behov av finansiering och god kännedom om den privata marknaden för att kunna göra dessa avvägningar men att varken Almi eller regeringen har sådan kunskap. Riksrevisionen påpekar också att det finns brister i vilken information regeringen efterfrågar. "Almis sätt att redovisa kön för låneansökande företagare är otydligt och inkonsekvent. Det framgår inte tydligt att andelen kvinnor av låntagarna i Almis redogörelser egentligen är en summering av kvinnor och så kallade mixade team. Mixade team består av både kvinnor och män. Summeringen resulterar i ett mer fördelaktigt utfall i förhållande till målet än andra sätt att räkna"^{50 51}

47 Almis Års- och hållbarhetsredovisning, 2019

48 "Jämställdhet i Almis låneverksamhet – otydlig styrning och återrapportering", Riksrevisionen 2019:7

49 a.a. sid 5

50 A.a, sid 6

51 Anna Lundmark Lundbergh påpekar att gällande Almis återrapportering så instämmer dom i att rapporteringen varit inkonsekvent och att Almi uppmärksammat detta och vidtagit åtgärder för att få en korrekt rapportering innan Riksrevisionens rapport.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att:

- låta analysera behoven av marknadskompletterande lån utifrån ett jämställdhetsperspektiv, i syfte att kunna förtydliga principerna för Almis uppdrag om kvinnors företagande
- överväga en omformulering av Almis uppdragsmål så att det bättre avspeglar de jämställdhetspolitiska målen
- efterfråga mer detaljerad redovisning från Almi avseende hur verksamheten når kvinnor. Redovisningen bör: spegla regionala variationer i Almis verksamhet; visa hur Almi gått tillväga för att ta fram information om könsfördelning; särskilja Almis prestation avseende uppdraget om kvinnors företagande inom lån, rådgivning och riskkapital

Riksrevisionen skriver att de har uppmärksammat att Almi arbetar med att utveckla uppföljningen med bättre statistik över könsfördelningen i långivningen. I en intervju med DI under våren 2020 säger Vd Mikael Karlsson att Almi Invest jobbar aktivt med att öka investeringar för kvinnliga entreprenörer. Sedan 2016 för Almi Invest statistik fördelat över bolag baserat på könsfördelningen i respektive grundteam. Karlsson säger också att Almi arbetar medvetet med rekrytering och att ledningsgruppen och investerartemat är kvantitativt jämställt.⁵² Vd Anna Lundmark Lundbergh, Almi Värmland, säger i den intervju som genomfördes för Asynjor Invests rapportens räkning att Almi Företagspartner och hela koncernen driver jämställdhet och mångfald ur ett tillväxtperspektiv, inte ur ett rättviseperspektiv, och att frågan ligger högt på agendan. Medvetenheten om att jämställdhet och mångfald är bra för affärer finns med i alla sammanhang, säger Lundmark Lundbergh.

Lundmark Lundbergh nämner som exempel att Almi Värmland 2018 och 2019 genomfördes två investeringsprogram med Asynjor Invest med syfte att bidra till att fler kvinnor väljer att investera i onoterade bolag. Detta var ett naturligt steg efter de många styrelseprogram för kvinnor som Almi genomfört genom programmet Styrelsekraft. 2019 genomfördes två investerarevent, A-match. Bakgrunden var att Almi såg ett behov av en arena där bolag som behöver kapital träffar investerare. Ett av målen var att ha minst 30 procent kvinnor, både som investerare och pitchande bolag. Dessa mål uppnåddes vid båda tillfällena. Under oktober 2020 genomförs nästa A-match, denna gång digitalt.

52 ”Statliga investeraren: Så har vi ökat våra kvinnliga investeringar”, DIgital (20200313)

Lundmark Lundbergh säger också att Almi ständigt lyfter problemet med snedfördelning till en teoretisk nivå och diskussioner förs om att problemet är strukturellt och inte individuellt. Hon berättar att Almi sedan 2013 tar fram och publicerar rapporter om små och medelstora företag avseende ordförande och övriga styrelsepostuppdrag, VD-post fördelat på kön, län och bransch.⁵³ Almi har också återkommande styrelseutbildning i frågor där normer och föreställningar kopplat till kön tas upp ur ett normkritiskt perspektiv. Den normkritiska utbildningen har även genomförts internt inom hela Almi-koncernen. Hon nämner också att Almi arbetar med tydliga ägaranvisningar, att alla regionala Almibolag i styrelsen kvartalsvis följer upp utfallet för jämställdhets- och mångfaldsmålen. Därutöver erhåller ägarna en fördjupad genomgång och rapportering av dom sju målen i ägaranvisning årligen vid årsstämman, där jämställdhets- och mångfaldsmålen ingår.⁵⁴ Almi Värmland arbetar också med föredrag och fortbildning där goda exempel lyfts fram och där man visar på nyttan och lönsamheten med breddad representation i styrelser. Hon säger att Almi Värmland arbetar aktivt med att hjälpa bolag att rekrytera utifrån meritokrati och man uppmanar företagare att gå utanför sitt närmaste nätverk. Almi Värmland arbetar tillsammans med Almi på koncernnivå också med konsulter med anknytning till Karlstad universitet, institutionen för genusvetenskap, samt med en referensgrupp bestående av forskare från Luleå Universitet. Syftet med arbetet är att säkerställa att den externa kommunikationen och kundprocessen hos Almi är medveten, jämlik och inkluderande. Detta för att möjliggöra att fokusgrupperna nås i större utsträckning och för att säkerställa att verktyg, processer och möten är inkluderande.

Processen baseras på forskning som visar att det finns flera avgörande framgångsfaktorer när organisationer jobbar strategiskt med frågor kring jämställdhet och jämlikhet. Faktorer som till exempel ett pågående lärande genom ökad kunskap, insikt och medvetenhet hos ledning och medarbetare. Lundmark Lundbergh säger att Almi väl känner till Riksrevisionens synpunkter och att det är frågor som Almi arbetat aktivt med under en längre tid. Hon avslutar med att säga: "Almi har höga ambitioner, vi tycker att frågan är mycket viktig och vi vill mycket, men vi är inte helt nöjda än!"

53 Se tex "Utvecklingen står stilla -långt till jämställda styrelser. Styrelsekartläggning 2020", rapport, Almi, 2020.

54 Ett av dom sju målen avser jämställdhet och mångfald. Målnivå är att kvinnor och personer med utländsk bakgrund bland dom företag och företagare vilka tar del av Almis intäkter är överrepresenterade jämfört med motsvarande andel i företagastocken och nyföretagandet som helhet.

Bolagsverket

Bolagsverkets uppdrag är att registrera och tillhandahålla företagsinformation, verket ska nyregistrera, registrera ändringar samt ta emot årsredovisningar.⁵⁵

Bolagsverket för inte centraliserade aktieböcker över onoterade bolag. Verket för inte heller centraliserade register över verklig huvudman. Detta innebär att det inte går att få fram statistik över hur ägandeförhållanden ser ut avseende kön och/eller geografiskt område i onoterade bolag.

Den oberoende tankesmedjan Ownershift, som verkar för att öka kvinnors ägande, har fört fram krav i en av sina rapporter om att Bolagsverket ska få ett uttalat ansvar för att registrera och tillhandahålla centraliserade aktieböcker för onoterade bolag så att ägandeförhållanden går att följa över tid och analysera.⁵⁶

Euroclear Sweden

Euroclear Sweden är Sveriges värdepapperscentral⁵⁷ och tar årligen fram rapporten ”Aktieägandet i Sverige”. ”Aktieägandet i Sverige 2019” är Euroclear Swedens tredje rapport. I egenskap av Sveriges värdepapperscentral har Euroclear Sweden det officiella registret över aktieägandet i samtliga svenska aktiebolag vars aktier är noterade till handel på börs eller andra handelsplattformar. Rapporten är en sammanställning över hur ägandet i svenska aktiebolag sett ut under 2019 samt hur aktieägandet i Sverige utvecklats under 2010-talet. Rapportens underlag sträcker sig fram till utgången av 2019 och innehåller data över samtliga svenska aktiebolag vars aktier är noterade till handel samt svenska onoterade aktiebolag vars aktier är anslutna till Euroclear Swedens värdepapperssystem, totalt 1 446 bolag. I rapporten redovisas förändring över tid, skillnader och likheter mellan kvinnor och män och mellan olika åldersgrupper samt mellan juridiska personer och privatpersoner i noterade bolag.⁵⁸

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndighetens uppdrag är bland annat att följa upp, analysera utvecklingen och samordna, sprida kunskap och ge stöd i syfte att nå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska ha nära samverkan med andra statliga myndigheter, kommuner, landsting, regioner, det civila samhället och näringslivet.⁵⁹

Det ekonomiska jämställdhetspolitiska målet innebär att samma möjligheter och villkor för kvinnor och män inom arbetslivet bör råda. Målet handlar inte bara om anställningsförhållanden och pension utan pekar också ut företagande: kvinnor ska ha samma möjligheter som män att starta och driva företag som kan växa och generera en inkomst samt få samma möjligheter att få avkastning på sitt kapital.

55 www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=20603

56 ”Vem äger Sverige? En nollmätning av ägandet i Sverige,” 2019, Heikensten, Emma m. Fl. Ownershift

57 www.euroclear.com/about/en/regulatorylandscape.html

58 ”Aktieägande i Sverige 2019”, Euroclear

59 www.jamstalldhetsmyndigheten.se/om-oss/om-myndigheten

I rapporten ”Styrning ger resultat – Jämställdhetspolitiska åtgärder 2019”⁶⁰ konstaterar myndigheten att ”regeringen har initierat kunskapsproducerande och informationsspridande uppdrag med koppling till arbetsmarknaden eller kvinnors och mäns ekonomiska villkor”. Finansinspektionen har vidare ett uppdrag kring finansiell folkbildning och Pensionsmyndigheten har fått ett informationsuppdrag om livsinkomster kopplat till kön. Därutöver har Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd fått ett återrapporteringsuppdrag kring det forskningsfinansieringsprogram som rör arbetsmiljön inom kvinnodominerade branscher”.⁶¹ Inga rapporter föreligger om kvinnor som företagare eller investerare.

Nordiska värdepappersregistret

Nordiska Värdepappersregistret (NVR) är en privat operatör av värdepappersregister-system för Nordiska kupongbolag (dvs aktiebolag som ej är avstämningsbolag och anslutna till ett centralt värdepappersregister) NVR grundades 2005 och bolaget hjälper små och medelstora bolag att föra aktiebok online. För att få ta del av uppgifter måste man vara medlem. I november 2019 lanserades den digitala kostnadsfria depåplattformen VPZ.se som ger en överblick avseende onoterade aktieinnehav. För att få ta del av uppgifter måste man registrera sig.⁶²

Statistikmyndigheten SCB

Statistikmyndigheten förser Sverige med oberoende statistik. Myndigheten samordnar den officiella statistiken där SCB och 27 andra statistikansvariga myndigheter ingår.⁶³

I uppdraget ingår att föra könsuppdelad statistik och Statistikmyndigheten skriver att ”Kvinnor och män ska vara synliga i statistiken. För att detta ska vara möjligt måste statistiken vara uppdelad efter kön. Om den officiella statistiken framgår att individbaserad officiell statistik skall vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta. Könsuppdelad statistik är dock inte tillräckligt för att göra jämställdhetsanalyser. För detta ändamål är det även nödvändigt med statistik som belyser jämställdhetsfrågor i samhället.”⁶⁴

”På tal om kvinnor och män - en lathund om jämställdhet” kom ut först gången 1984 och ges ut årligen. Där finns uppgifter om till exempel befolkning, hälsa, vård och omsorg; utbildning, lön, inkomst, inflytande och makt samt brott. Ur näringslivssynpunkt finns en tabell om egenföretagare och en annan tabell som redovisar kapitalinkomster och kapitalvinsters fördelning, ytterligare en tabell redovisar även kapitalinkomster efter ålder.⁶⁵

I Statistikmyndigheten redovisas även ägandet av aktier fördelat på samhällssektorer, utländska ägare, uppgifter om värdepapperskonton och antal noterade bolag fördelade på marknadsplats. För hushållen visas också andelen aktieägare i befolkningen, fördelat på kön, ålder, taxerad inkomst och genomsnittliga portföljstorlekar.⁶⁶

Det finns dock ingen statistik som rör onoterade bolag och som berör dom frågor som Asynjor Invest ställer.

60 ”Styrning ger resultat – Jämställdhetspolitiska åtgärder 2019”, Jämställdhetsmyndigheten 2020:4

61 a.a. sid 21

62 www.nvr.se

63 www.scb.se/contentassets/f40276cc13fd4944a0d83edf32c59c4f/myndighet_statistiska_centralbyran_regleringsbrev_2020.pdf

64 ”På tal om kvinnor och män 2020”, s. 4-5

65 a.a

66 www.scb.se/hitta-statistik/statistikefteramne/finansmarknad/aktieagarstatistik/aktieagarstatistik

Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser är ansvarig myndighet för officiell statistik inom områdena nystartade företag, konkurser och internationella företag. Myndigheten har också ansvar för uppföljning av statligt stöd till näringslivet och riskkapitalstatistik för Sverige.⁶⁷ Varje år publiceras också mer analyserande statistikredovisningar om Sveriges nystartade företag, konkurser, internationella företag, här finns statistik om t ex region och kön. I myndighetens förordning⁶⁸ står det i §6 att ”Myndigheten ska i sitt utvärderingsarbete särskilt belysa effekter för kvinnor respektive män och i övrigt utforma kunskapsunderlag med ett jämställdhetsperspektiv”.⁶⁹ I regleringsbrevet för budgetåret 2020 står det inledningsvis att: ”Tillväxtanalys ska redovisa resultaten av dom åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som har vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken”.

I den årliga rapporten om formella venture capital-investeringar i svenska portföljbolag ”Statistik 2020:01 Riskkapitalstatistik – venture capital 2018” finns statistik över fördelningen av riskkapital. Dessa uppgick till 3,32 miljarder, en ökning med 43 procent gentemot föregående år. Statistiken är uppdelad på statliga riskkapitalfonder, svenska privata VC-fonder och utländska VC-fonder. Här finns också statistik över region men inte hur fördelningen ser ut mellan könen.⁷⁰

67 www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=20952

68 SFS 2016:1048

69 Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, regleringsbrev, www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=20952

70 ”Statistik 2020:01 Riskkapitalstatistik – venture capital 2018”, Tillväxtanalys – myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, rapport, 2010

Tillväxtverket

Tillväxtverkets uppdrag är att främja hållbar näringslivsutveckling och regional tillväxt samt att genomföra strukturfondsprogram. Ett särskilt återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet är att redovisa hur myndigheten arbetar för att främja en mångfald av företagare bl. a när det gäller kvinnor samt kvinnor och män med utländsk bakgrund. Uppdraget skall redovisas i årsredovisningen 2020.⁷¹

Hos Tillväxtverket finns statistik om företag uppdelat på region, kön, svensk/utländsk bakgrund och ålder men inte specifikt om onoterade bolag.

Tillväxtverket gav 2015 ut rapporten ”Under ytan. Hur går snacket och vem får pengarna II” där Malin Malmström och Jeaneth Johansson, båda professorer vid Luleå Tekniska universitet, analyserar föreställningen om könsneutral tilldelning av riskkapital. Studien visar dock att tilldelningen ingalunda är neutral. Kvinnor och män tillskrivs olika egenskaper, dessa stereotyper påverkar i sin tur förväntningar på vem som anses ha potential i sitt entreprenörskap. En slutsats som författarna drar är att eftersom kvinnor driver drygt en fjärdedel av Sveriges företag, men inte får ta del av offentlig finansiering i motsvarande omfattning bör de strukturer som missgynnar kvinnliga entreprenörer problematiseras och förändras.⁷²

I Unconventional Ventures årliga rapport, 2020, som de tagit fram tillsammans med Tillväxtverket och Norsk Venturekapitalforening, ”Nordic startup funding – the untapped potential of the world’s most equal region” visas att fördelningen av riskkapital mellan kvinnor och män fortsatt är dyster. I det ”jämförda” Norden premieras att kvinnor startar bolag, men författarna visar att investeringarna till dessa bolag uteblir. ”Vi gör samma jobb, men får en tredjedel av lånen, begränsat kapital och kan därför inte anställa lika många”, säger Thea Messel, en av författarna till rapporten. I rapporten visar författarna också att bolag som är grundade eller medgrundade av kvinnor har 45 procent större omsättning i förhållande till investerad krona jämfört med bolag grundade av enbart män. Uträkningen kommer från en sammanställning av bolag, med minst en kvinna som grundare, som sökte till förra årets upplaga av techkonferensen Slush i Helsingfors. Siffrorna visar också att bolag grundade av kvinnor tjänar 22 procent mer per anställd. ”Slutsatsen är ganska enkel. Vill du investera i långsiktigt hållbara bolag, så gäller det också att du själv har ett mer diversifierat team”, säger Nora Bavey.⁷³

71 www.tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/uppdrag.html

72 ”Under ytan: Hur går snacket och vem får pengarna II”, Rapport, Tillväxtverket, 2015

73 Unconventional Ventures ”Nordic startup funding 2020- The untapped potential in the World’s most equal region” Rapport, 2020.

Använd dina pengar och ta plats

Investerare verkar enskilt och genom investerarnätverk. Ofta är investeraren en entreprenör som gjort en framgångsrik exit, eller någon som ärvt kapital eller så har kvinnan arbetat ihop en större summa kapital som dom låter jobba vidare. Men vem är hon som investerar? Finns det några gemensamma drag som utmärker investerare och deras bakgrund eller är det en heterogen grupp? Under rubriken "Vem investerar" presenteras några iakttagelser om ålder, utbildningsbakgrund och yrkeskarriär från pilotstudien, men också resultat om övrigt ägande i form av till exempel noterade bolag och reallgångar samt om betydelsen av att själva ha entreprenörfarenhet.

Investerar äldre och yngre utifrån samma strategier? Vilka motiv till att investera finns inom gruppen och hur ser kapaciteten ut och har kvinnorna krav på styrelseplats? Vilka branscher är aktuella när kvinnor investerar? Vilken roll kan nätverk fylla? Ser investeringar olika ut i olika delar av landet? Resultatet från pilotstudien presenteras under rubriken "Hur arbetar en investerare?". Den sista delen av rapporten ägnas kort åt hur Covid19-pandemin påverkar investerare och branschen.

Vem investerar

De kvinnor som verkar som investerare skiljer sig åt i flera avseenden, men några drag är gemensamma. Viljan att bidra till en positiv samhällsutveckling genom att öka tillväxten, är ett gemensamt drag. Ett annat faktor är att investerarna vill öka värdet på de köpta aktierna så att de på sikt ger en bra avkastning när bolaget blir uppköpt eller introduceras på börsen. Placerare i onoterade bolag kännetecknas därtill av uthållighet och att dom kan avvara kapital under en längre tid. Ytterligare ett gemensamt drag är att majoriteten av investerare vill arbeta anonymt. Få vill medverka i studier eller synas offentligt. De vill sällan exponera sin person för allmänheten; inte heller vill dom att deras investeringsaktiviteter skall vara offentliga. Det gör att det finns få studier om investerare.⁷⁴ När det kommer till andra aspekter är bilden mer komplex, det innebär att vi istället får tala om tendenser.

Ålder, utbildningsbakgrund och yrkeskarriär samt övrigt ägande av kapital

Samtliga informanter säger att majoriteten av investerarna är mellan 30-65 år, vanligast är kring 55 år, men att det finns en ökat intresse bland unga vuxna (20-29 år) att investera i onoterade bolag. Minst antal investerare finns bland dom som fyllt 65 år och äldre. De flesta investerarna är serieinvesterare och gör 4-5 investeringar per år. Många har drivit eller driver egna bolag, några har arbetat ihop sitt kapital medan andra ärvt en förmögenhet.

Bland yngre märks en tendens att kvinnor med mer kvalificerade yrken och krävande utbildningar börjar investera i allt yngre åldrar. Elke Rosiers nämner Blondinbella-effekten, den innebär att allt fler yngre kvinnor vill ta makten över sitt kapital och investera det. Det finns en medvetenhet om vikten att bygga sitt eget kapital. Det gäller investeringar i noterade och onoterade bolag samt valutor, men också i reelltillgångar som fastigheter, mark, metaller etc. När det gäller placeringar i bolag är de mer kreativa och mer fokuserade på affärsaspekten i bolaget.

Medvetenheten omfattar vikten av strategiska val när det gäller alla aspekter av livet. Dessa kvinnor satsar mer på högre utbildning och karriär. Rosiers menar att det är av central betydelse för de yngre kvinnorna att inte vara ekonomiskt beroende av en man, de vill inte vara bundna av någon mans eller partners vilja. De tänker även in en eventuell skilsmässa och dess ekonomiska konsekvenser, för sig själva och eventuella barn, när de går in i förhållanden. Rädslan för att ställa sina barn och sig själva på bar backe nämns också av Petra Forsström som en orsak till att kvinnor är mer försiktiga i sina placeringar. Först ser man till familjens bästa, sedan kan man lägga medel på investeringar; kvinnor vill känna sig trygga innan de investerar. Cecilia Schelin Seidgård menar att det finns en generationsskillnad. Yngre kvinnor är kaxigare än äldre generationer. Dom är mindre rädda och tackar både ja när dom blir uppbyggda och bjuder upp själva. Den yngre generationen vill mer när det gäller kapitalinvesteringar, säger hon, speciellt de som satsar. Att yngre kvinnor, både dom som gjort en lyckad exit och de som ärvt sina pengar, är mer på, menar också Kristina Fahl, de ser ”säljet” på ett mer tydligt sätt än äldre generationer.

⁷⁴ En betydelsefull studie på svenska är den tidigare nämnda: ”Affärsängelnätverk och investeringar”, Connect och RATIO. Här lyfter författarna problemet med att det är svårt att få affärsänglar att medverka i studier, dom vill vara anonyma.

Petra Forsström, menar att det finns en uppluckring av val av bransch i förhållande till kön bland yngre generationer, både bland entreprenörer och investerare. Det fanns en trend innan Covid 19, om än försiktig, bland yngre entreprenörer och investerare att utmanar de konservativa tech-, spel- och it-branscherna. Hur det ser ut efter Covid 19 vet vi inte, poängterar Forsström. Att fler kvinnor investerar i traditionellt ”manligt” präglade branscher är en naturlig följd av att fler kvinnor satsat på högre utbildning i dessa ämnen och nu kommit till en fas då de både kan investera och omsätta affärssidéer i bolag i kombination med att vilja vara ekonomiskt oberoende. Denna bild stöds också av undersökningen ”Unconventional Ventures”. Det gamla sättet att ”göra business” är förändrat, likaså tillhör det gamla ledarskapsmodellerna en svunnen tid. I takt med klimatförändringar förändras sättet att driva bolag på. Författarna menar att det sker två förändringar i samhället: fler kvinnor går in i manligt kodade branscher och män är tvingade att skaffa sig kompetens inom hållbarhet.⁷⁵

Blondinbella och andra influencers har betydelse säger Rosiers, nästa generation tar makten över sitt kapital. Men betydelsen av goda föregångare, säger Cecilia Seidegård Schelin och nämner Gunilla von Fahl lyfter också fram betydelsen av andra kvinnor som förebilder, och nämner de positiva effekterna nätverken har för att fler kvinnor ska gå in i branschen som investerare. Hon nämner också betydelsen av bra poddar som handledning för investeringar.

Bland de kvinnor som inte längre tillhör gruppen unga vuxna så är bilden av kvinnorna annorlunda. Petra Forsström menar att den typiska investeraren är en kvinna som har en bra upp en inkomst, hon känner sig ekonomiskt och socialt trygg och har tid och resurser att ägna åt investeringar, men att hon lider brist på investerarnätverk. Forsström lyfter också fram att kvinnor mer tenderar att se till att barnens utbildningar och dagliga liv är säkrade, att det egna boendet är tryggt och att det finns ekonomi för fritidssysselsättningar innan ekonomiska resurser tas till kapitalplacering.⁷⁶

75 ”Unconventional Ventures”. Rapport. Nordic startup funding through the lense of diversity.

76 J.P.Morgan Asset management visar i en studie ”Kvinnor och Investeringar” att kvinnor som investerar känner sig tryggare inför framtiden. Studien gäller investeringar i allmänhet inte specifikt investeringar i onoterade bolag men stödjer ändå den bild som informanterna ger. Det är dock oklart i rapporten om kvinnor som redan känner sig trygga investerare eller om investeringar gör kvinnor tryggare.

Erfarenhet av entreprenörskap

Finns det någon skillnad mellan de entreprenörer som gjort en bra exit, lyckosamma investeringar och de som ärvt sitt kapital? Samtliga informanter menar att de entreprenörer som gjort en bra exit, är mer benägna att ta en större risk och att de jobbar med kapitalet på ett mer aktivt sätt. De är mer strategiskt bolagsbyggande. De som byggt en egen förmögenhet ser vinster, ser säljpotentialen och är mer fokuserad på bolagets exitstrategi. De tar plats och kan upplevas som mer besvärliga och krävande av bolagsgrundarna. De är inte lika benägna att mer blygsamt säga att dom kan "hjälpa till om det behövs" med stödjande funktioner som HR eller bokföring. Entreprenörerna skiljer sig från dem som har en ärvd förmögenhet, här finns det en tendens att nöja sig med bra avkastning till lägre risk. Att investera i noterat ses mer som en kapitalinvestering än som att man vill vara med och bygga företaget. De är vidare mer benägna att gå in i stödjande roller och "hjälpa till" med de mjuka värdena, de vill heller inte upplevas som besvärliga eller krävande. De kvinnor som har större ärvda förmögenheter investerar därtill ofta genom familjens stiftelser och inte lika ofta i investerarnätverk. Men inte alla kvinnor som har ärvt kapital väljer att verka som investerare. Fahl menar att föräldrar har en viktig roll i att uppfostra barnen så att de lär sig att få kapital att växa genom investeringar och inte att konsumera det.

Hur är det med kollegialitet och hjälpsamhet mellan kvinnor som investerar? Fahl menar att de kvinnor som byggt en egen förmögenhet är mer stöttande och hjälpsamma gentemot andra investerare och med bolagsgrundare än dem som ärvt sin förmögenhet. Rosiers å sin sida ser inte någon skillnad i hur hjälpsamma mer erfarna investerare är visavi nya investerare eller gentemot entreprenörer, alla är hjälpsamma och delar med sig av sin erfarenhet, säger hon.

Det som kan hindra kvinnor att börja investera är att media kan vara mer ifrågasättande gentemot kvinnor än mot män, vilket kan få negativa konsekvenser för de kvinnor som vill investera, säger Forsström.

Hur arbetar en investerare?

Motiv

God avkastning är centralt svarar samtliga informanter på frågan om vad som är huvudmotivet för investerare. Det som skiljer kvinnliga investerare från manliga är att de betonar samhällsnyttan och hållbarheten på ett mer medvetet sätt än sina manliga kollegor. Hållbarhet inkluderar både jämställdhet mellan könen och mångfald jämte fokus på miljö, klimatet och den ekonomiska hållbarhet. Anna Lundmark Lundbergh nämner att många kvinnor har ett ”do-good” perspektiv i sina investeringar, en investering bedöms inte enbart efter vilken avkastning den ger utan i lika hög grad efter vilken nytta den gör.⁷⁷ Det innebär att kvinnor investerar mer i life-science bolag och mindre i tec- och energibolag. Forsström framhåller också att kvinnor har en högre kompetens i ett långsiktigt konsekvenstänkande, framförallt när det kommer till hållbarhetsfrågor ur ett globalt perspektiv.

Yngre kvinnors motiv skiljer sig också vad gäller den kvalitativa jämställdheten. Yngre kvinnor fokuserar mindre på strukturella orättvisor mellan könen, de är mer benägna att vilja uppvärdera det kvinnor gör på kvinnors sätt än att jobba med jämställdhet ur ett rättviseperspektiv. De är mer benägna att framhålla att jämställda bolag ger högre avkastning.

En fråga som inte har gått att undvika är att kvinnliga investerare och entreprenörer bemöts annorlunda än manliga. Av dem som intervjuats säger samtliga att det behövs fler och mer djuplodande studier om vilka strategier kvinnliga investerare tillgriper för att hantera detta problem på ett konstruktivt sätt. Vad gör kvinnor som inte kan växla upp sina företag på grund av negativt eller ifrågasättande bemötande av banker vid låneansökan och av investerare? Vad gör kvinnor när deras presentation av sin affärsidé ej tas emot med ”öppna armar” jämfört med hur mäns idéer tas emot? Hur hanterar entreprenörer att frågorna är av annan art och mer kritiska än dom som manliga entreprenörer möter? Det kan t ex gälla frågor om familjen det vill säga hur dom skall hinna med skötsel av hem och barn och omsorgsrationella aspekter när dom samtidigt vill satsa på att bygga bolag.

Investeringsstrategier

Om det finns få studier om kvinnliga investerare finns det ännu färre om hur kvinnliga investerare arbetar. En aspekt är tiden, hur mycket tid läggs på due dilligence (företagsbesiktning)? I allmänhet lägger investerare, enligt Connect, ner ca 20 timmar innan investeringen och ca 60 timmar i helhet per investering⁷⁸. Rosiers menar att kvinnor lägger ner mer tid på fundamental analys, bolagets potential och om teamet är bra, och att analys av siffrorna kommer långt ner i värderingsprocessen. Män är djärvare och mer sifferinriktade. Ett problem säger Rosiers är att kvinnor tänker mer hushållsekonomiskt än företagsmässigt. En bild som också Cecilia Seidegård Schelin och Petra Forsström bekräftar.

⁷⁷ Jämför Utilitarismen som betonar att den rätta handlingen skall bedömas utifrån om den maximerar nyttan, eller lyckan, och minimerar utfallet av lidandet till så många människor som möjligt.

⁷⁸ ”Affärsängelnätverk och investeringar”. Rapport. Connect och RATIO. N

Vilka frågor lägger investeraren ner tid på? Beräkning av bolagets vinstpotential i framtiden? Vilken är risken att förlora sina pengar? Hur många finansieringsrundor tror investeraren kommer att behövas före en exit och vilka är möjligheterna att få tillbaka sina pengar vid en exit? Hur förhåller man sig till finansiell och legala företagsbesiktningar? Och hur förhåller man sig till nyttoaspekter? Vilken betydelse har tidigare erfarenhet och kompetens? Finns det möjlighet till större avkastning i bolag där investeraren har tidigare erfarenhet, eller spelar erfarenhet och kompetens mindre roll? Även här behövs fler studier om hur investerarnas kapital men också kunskap och råd samt nätverk har för betydelse för om investeringen är lyckad eller ej.

Vissa studier indikerar att om kvinnliga investerare går samman i syndikering (saminvestering av flera investerare) så ökar intresset för andra kvinnor att investera, investeringskapaciteten blir högre och fler kvinnliga entreprenörer får del av kapital i ett tidigt skede av bolagsbyggandet⁷⁹. Denna bild stöds av Lundmark Lundbergh, en anledning säger hon, är att om fler går samman sänks riskerna, mångas klokskap tas tillvara under due diligence och kunskapen blir bredare än om var och en sitter och gör sin analys på kammaren. Genom detta sker en breddning av vilka branscher som är intressant att investera i. Hur vanligt det är med syndikering och vilken investeringskapaciteten är finns det dock inga studier om. Det gäller även saminvesteringsfonder där investeraren investerar tillsammans med offentligt kapital. I fortsatta studier kring kvinnliga investerare är det av intresse att undersöka sambanden mellan investeringar i syndikeringsmodell respektive saminvesteringsfonder i förhållande till om avkastningen ökar eller minskar.

En viktig fråga i en investeringsprocess är frågan om exit. Det är den viktigaste delen i investeringsprocessen eftersom den belönar investeraren för dom risker hon tagit och för att avkastningen kan användas i nya investeringar. Frågor som är intressanta att undersöka i kommande studier är hur investeraren beräknar hur mycket eller hur lite kapital bolaget behöver för att uppnå det företagsvärde som är satt som målet för en exit? Hur förhåller sig investeraren till timingen av exit? Vilka cykler i marknaden måste man ta hänsyn till? Hur förhåller man sig till strategiskt respektive finansiellt värde vid exit? Hur förhåller sig investerare vidare till ”living-dead”-bolag⁸⁰ och vilka är alternativen till att låta bolaget fortgå utan tillväxt?

Riskbenägenheten är ofta låg bland kvinnorna säger Rosiers, det innebär att avkastningen blir mer jämn men att kvinnorna går miste om de så kallade unicorns-bolagen. Män däremot har en hög riskbenägenhet, som gör att de kan förlora stora summor. Att män gamblar i högre utsträckning bekräftas också av Forsström, kvinnor är i mycket mindre utsträckning benägna att riskera stora summor. Hon säger också att män kanske i något större utsträckning hoppar över riskanalysen eller så litar de på vad kompisarna säger. Däremot när det kommer till riskkompetens menar samtliga informanter är den är generellt sett högre bland kvinnor än bland manliga investerare. Lundmark Lundbergh menar att riskspridning är viktigt för investerarna. Sammanfattningsvis är bilden från informanter att män har högre riskbenägenhet än kvinnor, men att kvinnor har högre riskkompetens än män.

78 ”affärsängelnätverk och investeringar”. Rapport Connect och RATIO.

80 Med ”living-dead”-bolag avses bolag som varken går i konkurs eller som heller inte går att sälja eller avveckla med tillfredsställande avkastning.

Investeringskapacitet och anspråk på styrelseplats

Informanterna betonar att det är svårt att skatta investeringskapacitet. En siffra som nämns är 50 000kr/investering och att en aktiv serieinvesterare gör mellan 5-7 investeringar per år.

Rent generellt går investerarna helst in i ett tidigt skede, pre-seed eller seed, men även expansionsfasen och buy-out-fasen lockar kvinnliga investerare. Föredrar investeraren ett tidigt skeende hänger det ofta ihop med att hon har branscherfarenhet och kan bidra kvalitativt med råd och kunskap om företagsledning förutom sitt kontaktnät. Fahl menar att det finns en tendens bland kvinnliga investerare att lägga in allt med en gång, många blir förvånade när en nyemission tillkommer om något år. Här behövs mer utbildning i hur bolags byggs över en längre tid, menar Fahl.

I boken ”Berättelser från styrelserum. Mellan dinosaurier och pappersdrakar” argumenterar författarna för att bolag har mycket att vinna på att ha en aktiv styrelse⁸¹. Men hur är det från andra hållet, har kvinnliga investerare krav på styrelseplats eller ej? Samtliga informanter tycker att frågan är svår att svara på, kunskapsläget är även här osäkert, man vet inte hur det ser ut. Fahl säger dock bestämt nej, kvinnor ställer sällan krav på styrelseplats, dom är mer medvetna om ansvaret och dom ekonomiska riskerna det kan innebära. Lundmark Lundbergh menar att kunskapen bland kvinnliga investerare är högre än bland manliga avseende att jämställdhet och mångfald i styrelsen är bra för affärerna. Kvinnliga entreprenörer och investerare förstår också nyttan med att jobba med frågan om jämställdhet i styrelserna genom tydliga ägaranvisningar, ange mål för styrelsearbetet, göra återkommande utbildningar, kartläggningar och uppföljningar samt värdet av att arbeta normkritiskt med dom egna värderingarna i syftet att öka nyttan, effektiviteten och lönsamheten. Att kompetens i jämställdhet driver ökad tillväxt och påverkar marknadsandelar är svårare för män att förstå, säger Lundmark Lundbergh. Hon säger också att i bolag som har en kvinnlig Vd är styrelserna mer jämställda än i bolag som har en manligt Vd. Dessa företag mår också generellt sett bättre än de som utgörs av enkönade miljöer. En anledning till bättre klimat är att styrelseledamöter blivit tillsatta på meritokrati och efter det behov bolaget har av olika kompetenser, inte plockats från närmaste vänkretsen. Jämställdhet skall drivas i ett tillväxtperspektiv, annars förstår inte bolagen nyttan med det, säger Lundmark Lundbergh. Behovet av stimulans och uppmuntran samt ett medvetet arbete med normer och strukturer är av central betydelse för att uppnå förändring säger Sediegård Schelin.

81 ”Berättelser från styrelserum. Mellan dinosaurier och pappersdrakar” Ulrika Algotsson, Margareta Neld, Sandra Olsson. 2009.

I vilka branscher investerar kvinnor?

Att kvinnor väljer att först investera i barns utbildning och välmående, det egna boende och familjens alternativt den egna fritiden har nämnts ovan, men vilka branscher föredrar kvinnor? Informanterna säger att det är svårt att veta hur olika åldrar investerar i olika branscher, även här behövs fördjupade studier. Ett försiktigt antagande är att kvinnor generellt investerar i branscher där de enligt utilitarismen ser nyttan (och minimerandet av lidandet) med investeringarna. Det är branscher som hälsa och miljöteknik och i mindre utsträckning byggsektor och industri. Dock framhåller informanterna att det tycks vara en generationsskillnad, yngre kvinnor är mer benägna att investerar oberoende av bransch, medan äldre investerare tenderar att hålla sig till mer ”do-good”-bolag. Men även här behövs detaljerad kunskap där variationer över generation och variationer i olika delar av Sverige tydliggörs.

Nätverkens betydelse

Affärsnätverk för investerare är nyttiga eftersom det stödjer den enskilde investeraren, säger informanterna. Kapitalet som skall investeras i onoterade bolag innebär en utmaning eftersom det finns så lite publikt material om dessa bolag. Här kan samarbete inom nätverk sänka riskerna. Nätverket kan ge insikter under due diligence, om riskhantering, och kunskap om hur hela investeringsprocessen ser ut. Samt sammanföra entreprenörer med investerare. Investerare går ofta in i sådd och start-up fasen där det inte finns bokslutsdata och där det är svårt att värdera bolag, det är också svårt att värdera immateriella tillgångar som har osäkert marknadsvärde och affärsidéer som är svåra att utvärdera. I nätverk kan man tillsammans bedöma entreprenörens och ledningens potential och affärsidéns framtida marknadspotential. Inom investerarnätverk får investeraren dessutom möjlighet att diskutera affärer med likasinnade.

Nätverk ger också en plattform och skapar lokala och regionala samarbetspartners. I nätverken kan mer erfarna investerare fungera som mentorer för nybörjare och nybörjare får en möjlighet att träffa förebilder som gjort lyckosamma investeringar. Just betydelsen av förebilder är något som Digital lyfte fram i sin artikelserie. Med fler kvinnliga investerare och partners attraheras fler kvinnliga entreprenörer som leder till att fler investeringar görs i kvinnligt ledda bolag och till att fler unga kvinnor väljer att bli investerare. De positiva effekterna är att jämställdhet skapar ökat värde för ägarerna.⁸²I Connect studie var det dessutom tydligt att satsningar på nätverk för kvinnliga investerare leder till att fler kvinnliga entreprenörer söker riskkapital.⁸³ Men fler och mer djuplodande studier om nätverkens betydelse för avkastning och framgång visade som inte är med i nätverk behövs.

82 ”Nya siffror: Så lite riskkapital går till kvinnor – medan miljarder rullar till män”, Digital (20200709)

83 ”Affärsängelnätverk och investeringar” Rapport, Connect och RATIO.

Hur ser fördelningen ut i landet?

Rent generellt görs investeringar i närområdet även om tendensen går mot att investeringar sker i hela landet. Den lokala anknytningen är emellertid fortfarande betydelsefull när investerare letar efter bolag att hjälpa. Kvinnors kompetens och erfarenhet är hög säger samtliga informanter, det finns inte några större regionala skillnader. Man är fokuserad och har mycket kunskap och man diskuterar bolagen, det är inga kafferep precis, säger Fahl.

Storstockholm anses i allmänhet vara överhettad och dopad, Göteborg lika så även om Stockholm ses som värre. I Stockholm köper folk på för höga nivåer och är mer riskbenägna, det är mer ett "spel", ett "sällskapsspel" där alla vill vara med och man frågar inte om det kan löna sig eller om man får tillbaka pengarna, man räknar inte. Grupptricket gör att "alla" vill vara med säger Fahl. Det är samma för både kvinnor och män, men män är värre. I Stockholm är det mer tjänsteföretag medan det ute i landet är mer tillverkning. Rosier säger att bolagen är mer prematura i Stockholm jämfört med övriga landet, och att dom pitchar för tidigt.

Majoriteten av alla AB finns utanför Stockholm. Det finns en stor investeringsvilja i andra landsändar, och Fahl nämner Småland, Sjuhärad och Öresundsregionen där viljan och nivån på investeringar är hög. Tack vara Asynjornas utbildning i Värmland har fler kvinnor börjat investera och dom investerar i alla branscher säger Lundmark Lundbergh. Nätverkets betydelse för att prata affärer är avgörande för att fler kvinnor skall börja investera.

Seidegård Schelin nämner betydelsen av vilken kultur som råder i närområdet. Som landshövding på Gotland säger hon att Gotland är det län som har flest kvinnliga företagare i Sverige, Gotland har en kvinnovänlig kultur. På Gotland verkar kvinnor mest som småföretagare inom service- och turismnäringen. Hon säger att trots riktade insatser så visar kvinnor ett motstånd mot att skala upp. Dom förblir små eller medelstora företag även om potentialen för att bli stora koncerner finns. Forsström menar att man måste ta hänsyn till regionens förhållande och branschstruktur. Västernorrland är ett skogslän med tunga industrier, skog och förädling av skog, och hon nämner att projekt från Länsstyrelsen som går ut på att få in fler kvinnor i skogsnäringen. Hon nämner också vikten av en engagerad landshövding, vilket Västernorrland har, för betydelsen av att regionen jobba aktivt med dessa frågor. I Västernorrland är många kvinnor företagare i mötesteknik, HR, hållbarhet och miljö i relation till den tunga industrin. Det finns också många i länet som har flyktningbakgrund som startar och driver företag. På universitetsorter råder en annan kultur och där kan nätverk fungera som kluster för investerare men det gäller att få kvinnliga forskare att bolagisera sina affärsidéer.

Gamla residensstäder kännetecknas av ytterligare en annan typ av kultur, dom har en stark myndighetskultur, upparbetade nätverk och strukturer för samverkan. Har regionen en starkkultur av statliga eller kommunala arbetstillfällen kan det vara svårt att skapa en kultur som är företagsvänlig, en entreprenörskultur.

I städerna har investerarna bättre koll på vilka dom är. På landsbygden däremot finns mycket kapital som investeras utan koppling till investerarnätverk, det är mellanregionerna, det kan vara större markägare, skogsägare eller bolag. De kommer inte lika lätt i kontakt med entreprenörer som pitchar eller andra investerare säger Rosiers.

Enligt Connect ⁸⁴ investeras kapital på något olika sätt i olika faser i olika delar av landet. I syd, öst och väst sker investering i tidiga skeenden, medan i norr i dom senare skeenden. Om det är så att investerare föredrar att investera i olika branscher och i olika faser kan det vara bra för entreprenörer att känna till detta, men även här behövs mer detaljerad kunskap, särskilt behövs kunskap om hur kvinnliga investerare väljer att investera.

Covid19

Lundmark Lundberg menar att människan är mer benägen till förändring om vi måste förändras, om det sker något i vår omvärld som gör att vi tvingas att tänka om. Hon säger att vi är mer öppna för förändring och förnyelse vid social oro. För den som inte sitter fast i det gamla är det en fantastisk möjlighet att tänka om och genomföra förnyelse. Hon framhåller att de bolag som har varit förutseende att ha en styrelse som är jämlik och där det finns mångfald har lättare att hantera stora samhällsomvandlingar som påverkar omvärlden, bolaget och affären, som till exempel Covid 19. Styrelser som präglas av enfald har svårare att agera snabbt, tolka omvärlden och agera för att behålla sin konkurrenskraft. Lundmark Lundbergh tror att Covid 19 kommer innebära att styrelser inser att dom måste arbeta mer på en strategisk nivå. När bolag måste fatta beslut på mer ovissa grunder behövs fler kloka röster i styrelsen för att få en så heltäckande bild som möjligt och för att kunna förutse konsekvenser av fattade beslut så skador på bolaget minimeras.

Lundmark Lundbergh drar parallellen till #Meetoo. Både Covid 19 och #Metoo innebär att människor i större utsträckning reflekterar över samhället, nyttan, hållbarhet, men också existentiella och etiska aspekter om vad som är viktigt i livet och hur vi beter oss mot varandra. Efter #Metoo och Covid 19 blev det mer tydligt att människor reflekterar över vad som inte är okey att säga och göra. Människor måste göra konsekvensanalyser av sina handlingar, människor måste ta ansvar för sina handlingar, på ett helt annat sätt idag, säger hon. Det positiva är att bolag har insett att de måste kunna svara på dessa frågor om hur man tar ansvar för sina handlingar och hur man tänker kring konsekvenser. Det måste finnas en öppenhet i företagen. Detta kommer driva jämställdhetsfrågorna. Ett exempel på bolag som kommer öka är Repair-rent bolagen, tror Lundmark Lundbergh.

Fahl menar att när Covid 19 klingat av kommer det vara en snabb återgång till det normala, omsättning och verksamhet kommer att fortgå - men inte som förut!

De bolag som kommer att växa är dom som har fungerande digitala lösningar. Som kan skala upp och skala ner snabbt. Det blir en omvälvande tid i lokal- och fastighetsbranschen. Vi kommer att se stora lagerlador på landet och små visningsbutiker i dom dyra affärslägena. Mötesplatser som caféer, barer och restauranger poppar upp där i stället. Alla företag kommer att se över sina lokalbehov. Hemarbete vissa dagar i veckan minskar både restider, effektiviserar jobbet och kraven på stora lokalytor minskar. Mer fysisk produktion och tillverkning på hemmaplan (Sverige/EU) kommer bli nästa förändringsvåg. Digitalt är och förblir vi i en internationell arbetsmiljö. De stora arenorna, konserthusen, samlingsplatserna behöver vi, dom är fundamentala för oss, även om de måste ligga i malpåse ett tag och dom behöver ekonomiskt stöd nu! Vi behöver våra mötesplatser i ännu högre grad om vi inte jobbar i stora kluster. Covid 19, lärde oss att bli flexibla i stort som i smått. Det kommer att påverka oss när vi gör våra investeringar. Vi kommer att fråga efter bolagens värdegrunder, vad, var och hur de producerar och inte minst den viktiga aspekten - behövs egentligen deras produkter?

Rosiers menar att börsen snabbt normaliserat sig under Covid 19, efter en kort period om avvaktande. De som kan göra business digitalt är vinnare. Schelin Seidgård säger att vi måste alla fråga oss vad som blir det nya normala. Covid 19 har inneburit att hållbarhetstänkandet blir mer accentuerat och det är kvinnor bättre på. De som kan tänka långsiktigt och kan göra rimliga konsekvensanalyser är vinnare. Män måste ta till sig hållbarhetstänkande, säger hon.

Forsström säger att morötter behövs under hösten för nya investeringar. Vid samhällsomvandlingar finns det möjligheter för nya bolag att starta. Tendensen är också att människor stödköper i lokala företag. Närproducerat kommer öka. Outdoortrenden tror hon kommer fortsätta. Sättet att mötas kommer att vara annorlunda och det kan i sig bredda marknaden för investeringar på sikt. I bolag ställs nya krav på ledarskap där förmågan att leda digitalt är särskilt viktigt.

Slutsatser

För att svara på rapportens huvudfråga: Hur investerar kvinnor i onoterade bolag i olika delar av landet? har dels offentlig statistik och fakta från myndigheter och centrala aktörer använts, dels resultat från en kvalitativ pilotstudie.

När det kommer till offentlig statistik och annan fakta som finns hos myndigheter och centrala aktörer så visar studien att de uppgifter som finns är få och ofta bristfälliga. Sammanhållen fakta och statistik saknas när det kommer till onoterade bolag såväl som till studier om kvinnor och deras investeringar av kapital i bolag. Därtill saknas det kunskap om hur bilden ser ut ”utanför Stureplan”, hur investeringsmönster ser ut i olika delar av landet. Den statistik och annan kunskap som ändå finns är utspridd på många olika myndigheter och aktörer vilket innebär att det är svårt att få en sammanhängande bild av både onoterade bolag och av hur kvinnor investerar i olika delar i landet. Detta ter sig märkligt då regeringen både står bakom de globala hållbarhetsmålen 2030 som myndigheter har att följa, och att de jämställdhetspolitiska målen tydligt pekar ut att ekonomiska effekter för kvinnor och män skall beaktas i analyser, uppföljningar och utvärderingar. Från Sveriges Regering har det dessutom vid flera tillfällen framförts ett stort behov av att modernisera lagstiftning så väl som praxis på området.⁸⁵

Den kvalitativa pilotstudien visar att dom flesta kvinnor som investerar är serieinvesterar och att de finns i åldersintervallet 30-65, och att dom gör 4-5 investeringar per år. Investerarna har ofta erfarenhet av entreprenörskap och har ofta gjort en lyckosam exit, men det finns också investerare som ärvt eller arbetat ihop sitt kapital. Huvudmotivet för investeringen är att få god avkastning. Resultatet indikerar att det finns regionala skillnader, mest beroende på hur företagskulturen och demografi (förekomsten av universitet, residens, råvarutillgång etc) ser ut. Resultatet visar därtill att det finns en generationsskillnad, alltför yngre kvinnor med framförallt en högre utbildning, investerar kapital utifrån affärsaspekten i investeringen; de är också mer benägna att investera i alla typer av branscher och inte enbart i ”do-good”-branscher. De är vidare mer strategiska sett ur ett större perspektiv. Det innebär att investering av kapital, val av utbildning och yrkeskarriär planeras noggrant, likaså har yngre kvinnor genomtänkta planer för hur en eventuell skilsmässa slår för barn, det egna boendet och ekonomin och de säkrar upp detta innan de går in i ett förhållande. Yngre kvinnor är mer tydliga med att betona de affärsrättsliga vinsterna med jämställdhet och mångfald och inte ur ett rättviseperspektiv. Kvinnliga investerare anses vidare ha en djupare och mer nyanserad förståelse av hållbarhet och av betydelsen av jämställdhet och mångfald i bolaget i relation till bolagets möjlighet att göra högre vinst, än män. När det kommer till risk anses kvinnor vara mer försiktiga än män, vilket å ena sidan ger en mer stabil avkastning men å andra sidan gör att kvinnorna missar dom så kallade ”unicorn-bolagen”. Kvinnor är heller inte lika benägna att kräva en styrelseplats i samband med investeringen, men även här syns en generationsskillnad i det att yngre ställer krav på styrelseplats.

85 se text SOU 1998:47, SOU 2001:1, där en modern lösning vore att införa central aktieägarregister (Kontoreformen) samt slopa aktiebrev (Aktieboksreformen) diskuteras.

I pilotstudien är det tydligt att förebilder som Blondinbella och Gunilla von Platen spelar stor roll. Likaså upplevs bristen på investerarnätverk där kvinnorna kan träffa likasinnade för att diskutera affärer som ett problem såväl som bristen på plattformar där investerare och marknaden kan knyta kontakter. Nätverk kan fungera som fortbildande miljöer, men i nätverken kan också dom kvinnliga investerarna diskutera hur normer som drabbar entreprenörer såväl som investerare kan bemötas på ett konstruktivt sätt.

Rapportens syfte är att förbättra investeringskompetensen inom näringslivet och de professioner som arbetar med investerare och entreprenörer samt att öka det upplevda värdet på kvinnliga kapital samt att öka andelen kvinnliga investerare. Studien visar med tydlighet att för att dessa syften skall uppnås behövs mer kunskap om onoterade bolag och om kvinnor som investerare och nätverkens betydelse ur ett nationellt perspektiv.

Asynjor Invest föreslår att:

ett centraliserat register förs över dels verklig huvudman, dels aktieägare avseende onoterade bolag av relevant myndighet. Statistiken skall vara uppdelad efter kön, ålder och region.

statistik och analyser förs årligen över fördelning av riskkapital till onoterade bolag avseende kön, ålder och region av relevant myndighet.

plattformars och nätverkens roll och funktion för lyckosamma investeringar studeras.

till exempel Jämställdhetsmyndigheten inte enbart lyfter fram jämställda villkor inom arbetsliv och pension utan även analysera och följa upp kvinnors möjligheter att starta och driva företag, investera i tillväxtbolag samt få avkastning på sitt kapital och där motiv, strategier såväl som val av bransch, kapacitet och krav på styrelseplats ingår. Här skall särskild hänsyn tas till regionala skillnader.

Referenslista

Algotsson, Ulrika; Neld, Margareta; Olsson, Sandra. ”Berättelser från styrelserum. Mellan dinosaurier och pappersdrakar”. Stockholm: Anno Förlag. 2009.

Allbright (www.allbright.se)

Allbright, 2017. ”Riskkapitalet trängs vid skampålen. En granskning av jämställdhet i svenska riskkapitalbolag”. Rapport.

Allbright, 2019 ”Fastigheter först i mål”, Rapport.

Allbright, 2020 ”Pandemin backar bandet”, Rapport.

Almi, ägaranvisning (www.almi.se/globalassets/almi/om-almi/bolagsstyrning/agaranvisning-almi-foretagspartner---bilaga.pdf)

Almi års- och hållbarhetsredovisning, 2019. (www.almi.se/globalassets/almi/startsi-da-och-nyheter/nyheter/arsredovisning-2019/arsredovisning-2019.pdf)

Asynjor Invest (www.asynjorinvest.se)

Bolagsverket, regleringsbrev 2020 (www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?R-BID=20603.pdf)

”De globala målen och Agenda 2030” (www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/)

Digital ”Bolag grundade av kvinnor får 1 procent av riskkapitalet” , 20190331

Digital ”På fyra år har Sveriges ledande riskkapitalbolag gått från knappt ha några kvinnliga partners alls – till att i många fall ha flera stycken. Men det är långt ifrån jämställt i sektorn, och många saknar fortfarande kvinnliga delägare helt”, 20190729

Digital ”Snabb ökning av kvinnliga partners i riskkapitalbolag”, 20190729

Digital ”Jessica Schultz är Sveriges mäktigaste kvinnliga riskkapitalpartner, enligt Di Digitals redaktion”, 20190729

Digital ”Moment 22 för kvinnliga entreprenörer”, 20200307

Digital ”Statliga investeraren: Så har vi ökat våra kvinnliga investeringar”, 20200313

Digital ”Allbright: Rutten kultur i techsektorn- ’snubbarna är de nya gubbarna’, 20200518

Digital ”Nya siffror: Så lite riskkapital går till kvinnor – medan miljarderna rullar till män”, 20200709

Digital ”Forskare om investerares frågor: uppmanar män att vinna – kvinnor att inte förlora, 20200709

Digital ”Ny rapport varnar: Moment 22 för kvinnor”, 20200709

Digital ”Så lite riskkapital går till kvinnor – medan miljarderna rullar till män”, 20200709

Digital ”Det finns en ide om att kvinnor inte behöver så mycket pengar”, 20200714

Ekonomifakta, jämställda branscher (www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Jamstalldhet/Branscher/)

Elmoznino Laufer, Michel; Svensson, Lillemor; Wennberg, Karl; Berglund, Henrik ”Affärsängelnätverk och investeringar”. Rapport, Connect och RATIO, (utgivningsår okänt)

Euroclear, (www.euroclear.com)

Euroclear Sweden, 2019 ”Aktieägandet i Sverige 2019”

Feminvest (www.feminvest.se)

Framtidsfeministen (www.framtidsfeministen.se)

Globala målen (www.globalamalen.se/om-globala-malen/)

Global utmaning, ”Women leaders. Empowering future generations. An anthology on entrepreneurship, social innovation and gender equality”, rapport, 2019

Habtom, Senait; Olofsson Roxanna, ”Kvinnliga entreprenörer på riskkapitalmarknaden. En undersökning av social identitet i investeringsprocessen i en högjämställd kontext”. C-uppsats i Företagsekonomi, Göteborgs universitet, 2020

Heikensten, Emma; Waxin, Linda; Sundåker, Charlotte; Hammarberg, Elin, 2019
”Vem äger Sverige? En nollmätning av ägandet i Sverige. Stockholm: Ownershift.

Her ; HON (www.joinhon.com)

IDA- inwest (www.ida-inwest.se)

Jämställdhetsmyndigheten (www.jamstallldhetmyndigheten.se)

Jämställdhetsmyndigheten: ”Styrning ger resultat. Jämställdhetspolitiska åtgärder 2019. Rapport 2020:4

”Kvinnor och investeringar” J.P.Morgan Asset Management, 2019, rapport

LRFs jämställdhetsakademi, 2019 ”Jämställdhet i de gröna näringarna”

Malmström, Malin & Johansson, Jeaneth ”Under ytan. Hur går snacket och vem får pengarna II” Rapport. Stockholm: Tillväxtverket, 2015

Medlingsinstitutet: ”Avtalsrörelsen och lönebildningen 2019. Medlingsinstitutets årsrapport”

Nordiska Värdepapperregistret, NVR (www.nvr.se)

”Nordic startup funding. Through the Lens of Gender Diversity”. Rapport, Unconventional Ventures, 2019

”Nordic startup funding 2020- The untapped potential in the World’s most equal region” Rapport, Unconventional Ventures, 2020

Ownershift: (2020). ”Varför äger kvinnor och män inte lika mycket än? Åtta hinder på vägen till ökat kvinnligt ägande”

Riksrevisionen: ”Jämställdhet i Almis låneverksamhet – otydlig styrning och återrapportering” 2019:7

”Riskkapitalstatistik 2018 – venture capital”. Rapport från Tillväxtanalys. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. Rapport 2020:1. Dnr 2013/167

SCB, ”På tal om kvinnor och män – en lathund om jämställdhet, 2020

SCB ”Kvinnor och män i näringslivet 2013”. Rapport. Statistiska centralbyrån, 2013

SCB ”Makt och inflytande”, 2019

SCB ”Chefer inom offentlig sektor efter typ av chef 2017”

SCB ”Ledamöter i statliga myndigheters styrelser och insynsråd 1991-2017”

SCB: Företagsregistret (www.scb.se/vara-tjanster/foretagsregistret/)

SCB, aktieägarstatistik, (www.scb.se/hitta-statistik/statistikefteramne/finansmarknad/aktieagarstatistik/aktieagarstatistik)

Shesupp (www.shesupp.com)

Skogsstyrelsen, (www.skogsstyrelsen.se/statistik/statistik-efter-amne/struktur-i-skogsbruket/)

Statistikbyrån, regleringsbrev (www.scb.se/contentassets/f40276cc13fd4944a0d83ed-f32c59c4f/myndighet_statistiska_centralbyran_regleringsbrev_2020.pdf)

Statistikbyrån SCB, (www.statistikbyran.se)

SKR 2016/17:10 ”Makt, mål och myndighet – en feministisk politik för en jämställd framtid”

SOU 1994:3 ”Mäns föreställningar om kvinnor och chefskap”

SOU 1998:47 ”Bulvaner och annat”

SOU 2001:1 ”Ny aktiebolagslag”

SOU 2003:16 ”Mansdominans i förändring – om ledningsgrupper och styrelser”

SOU 2007:15 ”Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering”

SOU 2014:06 ”Jämställdhetsutredningen”

SOU 2014:80 ”Ökad medvetenhet med långsamma förändringar – om kvinnor och män på ledande positioner inom svenskt näringsliv”

SOU 2015:86 ”Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken”

SOU 2016:72 ”Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet”

Spillkråkan, (www.Spillkråkan.se)

Tehranchi, Helia; Dawli, George ”Manliga och kvinnliga riskkapitalister! Finns de skillnader?”. C-uppsats vid institutionen för samhällsvetenskap, Södertörns högskola, 2018

Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (www.tillvaxtanalys.se)

Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, regleringsbrev (www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev)

Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, SFS 2016:1048

”Tillväxtanalys 2020:1”, Tillväxtanalys - Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, 2020

”Tillväxtstatistik 2018 -venture capital” Tillväxtverket, Statistik 2020:1

Tillväxtverket, uppdrag (www.tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/uppdrag.html)

Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet, Regleringsbrev 2020.

Vinnova- Sveriges innovationsmyndighet, Vinnovas årsredovisning, 2020.

Voitkane, Aija ”Under the surface. Revealing How Gender Imbalance is Created in Governmental Venture Capitalist Work Process”. Doktorsavhandling Luleå Tekniska universitet, 2018

Women Matter MacKinsey rapporter 2007-2019